

Anton Pavlovics Csehov

Sirály

Színháték négy felvonásban

Fordította: Makai Imre

TARTALOM

ELSŐ FELVONÁS
MÁSODIK FELVONÁS
HARMADIK FELVONÁS
NEGYEDIK FELVONÁS

SZEMÉLYEK

ARKAGYINA, IRINA NYIKOLAJEVNA, asszonynevén **TREPLJOVA**,
színésznő

TREPLJOV, KONSZTANTYIN GAVRILOVICS, a fia, fiatalember

SZORIN, PJOTR NYIKOLAJEVICS, Arkagyina testvére

ZARECSNAJA, NYINA MIHAJLOVNA, gazdag földbirtokos fiatal leánya

SAMRAJEV, ILJA AFANASZJEVICS, nyugalmazott hadnagy, Szorin
jóságigazgatója

POLINA ANDREJEVNA, a felesége

MÁSA, a leányuk

TRIGORIN, BORISZ ALEKSZEJEVICS, író

DORN, JEVGENYIJ SZERGEJEVICS, orvos

MEDVEGYENKO, SZEMJON SZEMJONOVICS, tanító

JAKOV, cseléd

Szakács

Szobalány

*Történik Szorin udvarházában. - A harmadik és a negyedik felvonás között két év
telik el*

ELSŐ FELVONÁS

Szorin parkjának egy része. Széles fasor, amely a nézőtől a park belseje, egy tó felé vezet. A fasort házi színelőadás számára hevenyészett dobogó keríti el, úgyhogy a tó egyáltalán nem is látszik. A dobogótól jobbra és balra cserjés. Néhány szék, asztalka

Az imént nyugodott le a nap. A dobogón a függöny mögött Jakov és más cselédek; köhögés és kopácsolás hallatszik. Mása és Medvegyenko balról - sétából visszatérve - jön

MEDVEGYENKO

Miért jár mindig feketében?

MÁSA

Az életemet gyászolom. Boldogtalan vagyok.

MEDVEGYENKO

Miért? *(Eltűnődik)* Nem értem... Egészséges; apja nem gazdag ugyan, de tehetős. Az én életem sokkal nehezebb, mint a magáé. Huszonhárom rubelt kapok havonta, abból még le is vonnak nyugdíjra, mégsem hordok gyászruhát. *(Leülnek)*

MÁSA

Nem a pénzzel van baj. A szegény is lehet boldog.

MEDVEGYENKO

Elméletben igen, de a gyakorlatban így fest; én meg az anyám, meg a két húgom, meg az öcsém... a fizetésem pedig - huszonhárom rubel. De hát enni-inni kell?! Teára, cukorra kell?! Dohányra kell?! Ez itt a bökkenő!

MÁSA

(a dobogó felé pillant) Mindjárt kezdődik az előadás.

MEDVEGYENKO

Igen. Zarecsnaja játszik, a darabot meg Konsztantyin Gavrilovics írta. Szerelmesek egymásba és ma egybeolvad a lelkük abban a törekvésben, hogy egy és ugyanazt a művészi képet rajzolják meg. De az én lelkem meg a magáé közt nincsen közös érintkezési pont. Én szeretem magát, nem tudok megülni otthon, hajt a vágy, mindennap idegyalogolok hat versztát, hatot meg vissza, de csak közönyt tapasztalok. Érthető. Vagyonom nincs, nagy a családom... Kinek volna kedve olyan emberhez menni, aki maga is éhezik?

MÁSA

Szamárság! *(Tubákot szippant)* Meghat a szerelme, de viszonzni nem tudom, ennyi az egész. *(Odanyújtja a szelencét)* Parancsoljon.

MEDVEGYENKO

Nem kérek.

Szünet

MÁSA

Füledt a levegő, éjjel biztosan vihar lesz. Maga folyton filozofálgat vagy a pénzről beszél. Maga szerint nincs nagyobb csapás a szegénységnél, szerintem pedig ezerszerte könnyebb condrákban járni és koldulni, mint... Különben maga ezt úgysem érti...

Jobbról jön Szorin és Trepljov

SZORIN

(botjára támaszkodva) Nem nekem való a falu, öcsém; egy szó, mint száz, sose szokom meg. Tegnap tízkor feküdtem le, és amikor ma reggel kilenckor felébredtem, azt éreztem, mintha a hosszú alvástól a koponyámhoz ragadt volna az agyvelőm, meg miegymás. *(Nevet)* Ebéd után meg véletlenül megint elaludtam, és most egészen össze vagyok törve, mintha lidérc nyomna, végtére is...

TREPLJOV

Hát igen, neked a városban kell élned. *(Meglátja Mását és Medvegyenkót)* Kérem, ha kezdődik, majd szólunk, de most nem maradhatnak itt. Tessék elmenni.

SZORIN

(Másának) Legyen szíves, Marja Ivanovna, kérje meg a papáját, oldassa el azt a kutyát, mert vonít. A húgom már megint egész éjjel nem aludt.

MÁSA

Beszéljen apámmal maga, én nem szólok neki. Engem hagyjon ki, kérem.
(Medvegyenkónak) Menjünk!

MEDVEGYENKO

(Trepljovnak) Akkor majd üzenjen, ha kezdődik.

Mindketten el

SZORIN

Tehát megint egész éjjel vonít a kutya. Hát ez az: falun sosem úgy éltem, ahogy akartam. Megesett, hogy kivettem huszonnyolc napi szabadságot, és idejöttem, hogy pihenjek, meg miegymás, de itt annyira zaklatják az embert mindenféle ostobasággal, hogy már az első nap szeretne megszökni. *(Nevet)* Mindig nagyon örültem, hogy elmehetek innen... De most, hogy nyugdíjban vagyok, nincs hová mennem, végtére is... Tetszik, nem tetszik, itt kell élnem...

JAKOV

(Trepljovnak) Megyünk fürdeni, Konsztantyin Gavrilics.

TREPLJOV

Jó, csak tíz perc múlva a helyeteken legyetek. *(Az órájára pillant)* Nemsokára kezdődik.

JAKOV

Igenis. *(El)*

TREPLJOV

(a dobogóra tekint) Ez aztán a színház! Függöny, első kulissza, második kulissza, aztán nagy, üres tér. Semmi díszlet! Egyenest a tóra meg a szemhatárra nyílik a kilátás. Pontosan fél kilenckor húzzuk fel a függönyt, amikor felkel a hold.

SZORIN

Nagyszerű.

TREPLJOV

Ha Zarecsnaja késik, akkor persze elvész az egész hatás. Már itt kellene lennie. Az apja meg a mostohaanyja nagyon vigyáz rá, olyan nehéz hazulról szabadulnia, akár a börtönből. *(Megigazítja nagybátyja nyakkendőjét)* Kócos a hajad is, a szakállad is. Meg kellene nyíratnod.

SZORIN

(szakállát fésüli ujjáival) Ez az én életem tragédiája. Már fiatal koromban is olyan volt a külsőm, mintha vedeltem volna az italt, meg miegymás. Engem sohase szerettek a nők. *(Leül)* Mért olyan rosszkedvű a húgom?

TREPLJOV

Miért? Unatkozik. *(Melléje ül)* Féltékeny. Ellenséges velem, az előadással, sőt a darabommal szemben is, mert nem ő, hanem Zarecsnaja játszik benne. Nem is ismeri a darabomat, és máris gyűlöli.

SZORIN

(nevet) Képzeldöl... igazán...

TREPLJOV

Már az is bosszantja, hogy ezen a kis színpadon Zarecsnajának lesz sikere, nem neki. *(Órájára tekint)* Az én anyám lélektani különlegesség. Kétségtelenül tehetséges, okos, sírni tud egy könyvön, emlékezetből elmondja az egész Nyekraszovot, úgy ápolja a beteget, akár az angyal; de próbáld csak meg dicsérni előtte Dusét! Hohó! Dicsérni csakis őt kell, csakis róla kell írni, harsogva ujjongani a *Kaméliás hölgy*-ben vagy az *Élet bódulatá*-ban nyújtott rendkívüli játékáért, de mivel itt falun nincs ez a maszlag, hát unatkozik és dühöng, és mi mindnyájan az

ellenségei vagyunk, mindennek mi vagyunk az oka. Ezenkívül még babonás is, fél a három gyertyától, a tizenhárom számtól. És fukar. Hetvenezer rubele van az odesszai bankban... ezt biztosan tudom. De próbálj csak meg kölcsönkérni tőle - sírva fakad.

SZORIN

Azt képzeled, hogy a darabod nem tetszik anyádnak, és máris izgulsz, annyi az egész. Légy nyugodt, anyád imád téged.

TREPLJOV

(egy virág szirmait tépdési) Szeret - nem szeret, szeret - nem szeret, szeret - nem szeret. *(Nevet)* Látod: nem szeret anyám. Hát persze! Élni, szeretni akar, világos blúzokat viselni - én pedig már huszonöt éves vagyok, és állandóan arra emlékeztetem, hogy már nem fiatal. Ha nem vagyok mellette, csak harminckét éves, de ha ott vagyok, negyvenhárom - ezért gyűlöl. Azt is tudja, hogy nem jó véleménnyel vagyok a színházról. Ő szereti a színházat, azt hiszi, az emberiséget, a szent művészetet szolgálja, szerintem pedig csak rutin és előítélet a mostani színház. Ha felgördül a függöny, és ezek a nagy tehetségek, a szent művészet papjai, egy háromfalú szobában, esti világításban azt utánozzák, hogyan esznek, isznak, szeretnek, járnak az emberek, hogyan hordják a kabátjukat; ha e bárgyú jelenetekből és mondatokból morált iparkodnak kicsikarni - azt a házi használatra szánt, közérthető, sekélyes morált; ha ezer változatban mindig ugyanazt, ugyanazt és ugyanazt találják elém - akkor én menekülök és menekülök, ahogy Maupassant menekült az Eiffel-toronytól, mert giccsességével majd szétnyomta az agyát.

SZORIN

Színház is kell.

TREPLJOV

Új formák kellene. Új formák, és ha azok nincsenek, akkor inkább ne is legyen semmi. *(Az órájára tekint)* Én szeretem anyámat, nagyon szeretem; de ő ostobán él, örökké ezzel az íróval szaladgál, a nevét folyton koptatják az újságok - és ez engem nagyon untat. Néha pedig megszólal bennem a közönséges halandók önzése; sajnálom, hogy híres színésznő az anyám, és azt érzem, hogy sokkal boldogabb lennék, ha egyszerű asszony volna! Hát van kétségbeejtőbb és ostobább az ilyen helyzetnél: megesik, hogy csupa hírességek, színészek, írók vendégeskednek nála, közöttük csak én nem vagyok senki, és csak azért túrnek, mert az ő fia vagyok. Hát ki vagyok én? Mi vagyok én? Harmadéves koromban - ahogy írni szokták: a szerkesztőségre nem tartozó körülmények folytán - kikerültem az egyetemről, nincs tehetségem, nincs egy vasam se, az igazolványom szerint pedig csupán kijevi polgár vagyok. Apám is csak kijevi polgár, holott ő is híres színész volt. Úgyhogy valahányszor ezek a színészek és írók - ott a szalonjában - kegyes figyelmükre méltattak, nekem mindig úgy rémlett, hogy tekintetükkel csak az én semmiségemet méregetik; én meg kitaláltam a gondolataikat, és szenvedtem a megalázástól...

SZORIN

Az ám, mondd csak, milyen ember ez az író? Én nem értem. Folyton hallgat.

TREPLJOV

Okos, közvetlen ember, tudod, egy kissé mélabús. Nagyon rendes. Még sokára lesz negyvenéves, de máris híres, és torkig jóllakott mindennel... Ami az írásait illeti... hogy is mondjam csak?... Kedvesek, tehetségesek... de... Tolsztoj vagy Zola után nincs kedvem Trigorint olvasni.

SZORIN

Én pedig, öcsém, szeretem az írókat. Valamikor két dolgot szerettem volna szenvedélyesen: megnősülni és írónak lenni, de egyik sem sikerült. Hát igen. Mert végtére - még kis írónak lenni is kellemes lehet.

TREPLJOV

(fülel) Lépteket hallok... *(Megöleli nagybátyját)* Nem tudok nélküle élni... Még a lépteinek a zaja is gyönyörű... Örülten boldog vagyok. *(A belépő Zarecsnaja elé siet)* Tündérem, álmom...

NYINA

(izgatottan) Nem késtem el... Ugye, hogy nem késtem el...

TREPLJOV

(kezet csókol) Nem, nem, nem...

NYINA

Egész nap nyugtalankodtam, olyan szörnyű volt! Félttem, hogy apám nem enged... De most elhajatott a mostohámmal. Vörös az ég, mindjárt kél a hold... és én hajsoltam, hajsoltam a lovat. *(Nevet)* De most úgy örülök. *(Keményen kezét fog Szorinnal)*

SZORIN

(nevet) Úgy látom, kisírta a szemét... Ej-ej! Nem jól van ez!

NYINA

Hát igen... Látja, alig kapok levegőt. Egy félóra múlva elmegyek, sietnem kell. Nem maradhatok, nem, az istenre kérem, ne is tartóztassanak. Apám nem tudja, hogy itt vagyok.

TREPLJOV

Csakugyan. Ideje már elkezdeni. Menjünk, szóljunk mindenkinek.

SZORIN

Majd én megyek, és kész. Egy pillanat. *(Jobbra indul és énekel)* "Két gránátos Franciaországba tart..." *(Visszatekint)* Egyszer, amikor ugyanígy énekelni kezdtem, a

helyettes államügyész azt mondta: "Önnek erős hangja van, méltóságos uram..."
Aztán eltűnődött és hozzátette: "...de pocsék". *(Nevetve el)*

NYINA

Apám meg a felesége nem enged ide. Azt mondják, ez bohémtársaság... attól félnek, hogy színésznőnek megyek... Engem pedig úgy vonz valami ehhez a tóhoz, akár a sirályt... Magával tele van a szívem. *(Szétnéz)*

TREPLJOV

Magunk vagyunk.

NYINA

De ott, mintha...

TREPLJOV

Nincs senki. *(Csók)*

NYINA

Milyen fa ez?

TREPLJOV

Szilfa.

NYINA

Miért ilyen sötét?

TREPLJOV

Este van, minden tárgy sötét. De könnyörgök, ne menjen el olyan hamar.

NYINA

Nem maradhatok.

TREPLJOV

És ha én mennék magához, Nyina? Egész éjjel ott állok a kertjükben, és nézem az ablakát.

NYINA

Nem lehet, észreveszi az őr. Trezor kutyánk se szokta még meg, ugatni fog.

TREPLJOV

Szeretem.

NYINA

Psztt...

TREPLJOV

(lépteket hall) Ki az? Ti vagytok, Jakov?

JAKOV

(a dobogó mögül) Igenis.

TREPLJOV

Ki-ki a helyére. Kezdjük. Kél már a hold?

JAKOV

Igenis.

TREPLJOV

Spiritusz van? Kén is? Amikor a vörös szempár megjelenik, kénbűz legyen! *(Nyinának)* Menjen, ott már minden elő van készítve. Izgul?

NYINA

Igen, nagyon. A mamája hagyján, tőle nem félek, de itt van Trigorin... Előtte szörnyen szégyellek játszani... Híres író... Fiatal?

TREPLJOV

Igen.

NYINA

Milyen csodálatos elbeszélései vannak!

TREPLJOV

(hidegen) Nem tudom, nem olvastam.

NYINA

A maga darabjában nehéz játszani. Nincsenek benne élő emberek.

TREPLJOV

Élő emberek! Nem olyannak kell ábrázolni az életet, amilyen, nem is olyannak, amilyennek lennie kellene, hanem olyannak, ahogy álmainkban megjelenik.

NYINA

A maga darabjában kevés a cselekmény, csupa szavalás az egész. Márpedig szerintem egy darabban okvetlenül lennie kell szerelemnek... *(Mindketten a dobogó mögé mennek)*

Jön Polina Andrejevna és Dorn

POLINA ANDREJEVNA

Nyirkos az idő. Menjen vissza, húzzon sárcipőt.

DORN

Melegem van.

POLINA ANDREJEVNA

Nem vigyáz magára. Csökönys. Orvos, tehát nagyon jól tudja, mennyire árt magának a nyirkos levegő, de azt akarja, hogy szenvedjek; tegnap este csak azért is kint ült a teraszon...

DORN

(dúdol) "Ne mondd, hogy az ifjúságunk elmúlt."

POLINA ANDREJEVNA

Annyira lekötötte a beszélgetés Irina Nyikolajevnával, hogy észre se vette a hideget. Vallja be: tetszik magának...

DORN

Ötvenöt éves vagyok...

POLINA ANDREJEVNA

Nem számít. Férfinál ez nem kor. Nagyon jól tartja magát, és még mindig tetszik a nőknek.

DORN

Mit óhajt tulajdonképpen?

POLINA ANDREJEVNA

Egy színésznő előtt mindnyájan hasra esnek. Mind.

DORN

(dúdol) "Itt állok előtted..." Ha a társaságban szeretik a színészeket, és ha másképpen bánnak velük, mint például a kereskedőkkel, ez helyénvaló. Ez - idealizmus.

POLINA ANDREJEVNA

A nők mindig beleszerettek magába, és a nyakába akaszkodtak. Ez is idealizmus?

DORN

(vállat von) Hát aztán? Az asszonyoktól sok jót kaptam én. Főként a kitűnő orvost szerették bennem. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt - emlékszik rá - az egész kormányzóságban én voltam az egyetlen rendes szülész. Meg aztán én mindig becsületes ember is voltam.

POLINA ANDREJEVNA

(igyekszik elkapni a kezét) Drágám!

DORN

Csitt! Jönnek!

Bejön Arkagyina Szorinnal karonfogva. Trigorin, Samrajev, Medvegyenko és mások

SAMRAJEV

Ezernyolcszázhetvenháromban, a poltavai vásáron elragadóan játszott. Tomboló siker! Csodásan játszott! Nem tetszik tudni, hol van most Pavel Szemjonics Csagyin, a komikus? Raszpljujev szerepében utolérhetetlen volt, jobb, mint maga Szadovszkij, esküszöm önnek, mélyen tisztelt hölgyem. Hol van Csagyin?

ARKAGYINA

Maga folyton holmi özönvíz előtti alakokról kérdezősködik. Hát honnan tudjam én?! *(Leül)*

SAMRAJEV

(felsóhajt) Paska Csagyin! Olyanok nincsenek manapság. Hanyatlik a színház, Irina Nyikolajevna! Azelőtt hatalmas tölgyek voltak, ma meg csupa tuskókat látunk.

DORN

Ragyogó tehetség most kevés akad, de az átlagszínész jóval magasabbra emelkedett.

SAMRAJEV

Nem érthetek egyet önnel. Egyébként ez ízlés dolga. Márpedig *de gustibus aut bene, aut nihil.*^[1]

Trepljov előjön a dobogó mögül

ARKAGYINA

(fiának) Mikor kezdődik már, édes fiam?

TREPLJOV

Egy pillanat. Türelmet kérek.

ARKAGYINA

(a "Hamlet"-ből idéz) "Oh, Hamlet, ne beszélj. Lelkem mélyébe fordítod szemem, hol több olyan folt árnya látszik, amely soha ki nem mén."

TREPLJOV

(ugyancsak a "Hamlet"-ből) "Hah, egy zsíros ágy nehéz szagú veritékében élni; bűzben rohadva mézeskedni ott a szurtos almon..."

A dobogó mögött kürt harsan fel

Hölgyeim és uraim, kezdődik, figyelmet kérek! *(Szünet)* Kezdem. *(Kopog egy pálcával, és hangosan mondja)* Ó, tiszteletre méltó régi árnyak, akik éjnek évadján a tó fölött lebegtek, bocsássatok ránk olyan álmot, hogy megláthassuk azt, ami kétszázézer év múlva lesz a földön!

SZORIN

Kétszázézer év múlva semmi sem lesz.

TREPLJOV

Hát akkor mutassák meg ezt a semmit.

ARKAGYINA

No jó. Már alszunk is.

Felgördül a függöny, kilátás nyílik a tóra; a hold a látóhatár fölött, képe a vízben tükröződik; egy nagy kövön Nyina Zarecsnaja ül talpig fehérben

NYINA

Emberk, oroszánok, sasok és foglyok, agancsos szarvasok, libák, pókok és vizek lakói: néma halak, tengeri csillagok és mindazok, amiket szemmel nem lehetett látni - egyszóval minden élet, minden élet, minden élet befejezte szomorú körforgását és kihuny... Évszázadok ezrei óta egyetlen élőlényt sem hord már a hátán a föld, és ez a szegény hold hiába gyújtja meg mécsesét. A darvak nem ébrednek már nagy krúgatással a réten, a cserebogár sem zúg a hársligetekben. Hideg van, hideg, hideg. Üres minden, üres, üres. És szörnyű, szörnyű, szörnyű. *(Szünet)* Az élőlények teste mind eltűnt a porban, és az örök anyag kővé, vízzé, felhővé változtatta őket, a lelkük pedig mind-mind eggyé olvadt. A közös világlélek - én vagyok... én Énbennem van Nagy Sándor lelke, a Caesaré is, a Shakespeare-é is, a Napóleoné is, az utolsó pióccáé is. Bennem az emberek tudata eggyé olvadt az állatok ösztöneivel, és mindenre emlékszem, mindenre, mindenre, és önmagamban újra átélek minden egyes életet.

Lidércfények tűnnek fel

ARKAGYINA

(halkan) Ez olyan dekadens ízé.

TREPLJOV

(könyörögve és szemrehányón) Mama!

NYINA

Egyedül vagyok. Százévenként egyszer nyitom szóra a számat, de hangom szomorúan cseng ebben a pusztaságban, és nem is hallja senki... Halvány fények, ti sem hallotok engem... Hajnaltájt szül benneteket a bűzös mocsár, és reggelig

bolyongtok, de értelem és akarat nélkül, az élet lobogása nélkül. A sátán, az örök anyag atyja, attól félve, hogy élet támad bennetek, minden pillanatban cserélgeti atomjaitokat, úgyhogy szüntelenül változtok ti is. A világmindenségben csakis a lélek marad állandó és örökre változatlan. *(Szünet)* Nem tudom, hol vagyok, és mi vár rám, akár az üres, mély kútba dobott rab. Csak az nem titok előttem, hogy az anyagi erők őselvével, a sátánnal vívott konok és kegyetlen harcban nekem kell győznöm, azután pedig majd csodálatos összhangban eggyé olvad az anyag meg a szellem, és eljön a világszabadság országa. De ez csak akkor következik be, amikor évezredek hosszú, hosszú során apránként porrá omlik a hold is, a fényes Sirius is, meg a föld is... De addig szörnyű, szörnyű lesz...

Szünet: a tó háttérében két vörös pont tűnik fel

Máris közelít hatalmas ellenfelem, a sátán. Látom iszonyú, vörös szemét...

ARKAGYINA

Kénbűzt érzek. Ez így kell?

TREPLJOV

Igen.

ARKAGYINA

(nevet) Á, a hatás kedvéért.

TREPLJOV

Mama!

NYINA

Unatkozik az ember nélkül...

POLINA ANDREJEVNA *(Dornnak)* Levette a kalapját. Tegye fel, különben meghül.

ARKAGYINA

A doktor a sátán, az örök anyag apja előtt vette le a kalapját.

TREPLJOV

(felfortyanva, hangosan) Vége a darabnak! Elég! Fügöny!

ARKAGYINA

Miért mérgelődsz?

TREPLJOV

Elég! Fügöny! Gyerünk azzal a függönnyel! *(Dobbant)* Fügöny!

A függöny legördül

Bocsánat! Szem elől tévesztettem, hogy darabot írni és színpadon játszani csak néhány kiváltságosnak szabad. És én megsértettem ezt a monopóliumot! Nekem... én... *(Akarna még mondani valamit, de csak legyint, és balra el)*

ARKAGYINA

Mi lelte?

SZORIN

Nem szabad így bánni, kedves Irinám, egy fiatalember önérzetével.

ARKAGYINA

Hát mit mondtam én?

SZORIN

Megbántottad.

ARKAGYINA

Ő maga figyelmeztetett, hogy ez tréfa, és én úgy is fogadtam a darabját, mint tréfát.

SZORIN

No de mégis...

ARKAGYINA

Most kiderül, hogy remekművet írt! Csak mondjátok meg, kérlek! Tehát nem tréfából rendezte ezt az előadást, és büdösített be kénnel, hanem hogy példát mutasson... Ki akart oktatni bennünket, hogy kell írni, és mit kell játszani. Végtére is, kezdem már unni. Ezeket az állandó kirohanásokat ellenem, ezeket a túsúrásokat, már engedelmet, akárki megunná! Szeszélyes, hiú kamasz.

SZORIN

Örömet akart szerezni neked.

ARKAGYINA

Igen? Csakhogy nem valami rendes darabot választott, hanem ezt a dekadens kotyvalékot hallgattatja velünk. A tréfa kedvéért meghallgatom még a zagyvalékot is, de ő az új forma igényével lép fel, korszakot akar alkotni a művészetben. Szerintem pedig nincs itt semmiféle új forma, csak egyszerűen rossz a természete.

TRIGORIN

Mindenki úgy ír, ahogy akar, és ahogy tud.

ARKAGYINA

Ám írjon, ahogy tud, és ahogy akar, de engem hagyjon békében.

DORN

Jupiter, te haragszol...

ARKAGYINA

Nem vagyok Jupiter, én nő vagyok. (*Rágyújt*) És nem haragszom, csak bosszant, hogy egy fiatalember ilyen unalmas dolgokkal tölti az idejét. Nem akarom megbántani.

MEDVEGYENKO

Senkinek sincs oka elválasztani a szellemet az anyagtól, hiszen maga a szellem is bizonyára anyagatomok összessége. (*Élénken Trigorinnak*) Hanem, tudja mit, azt kellene megírni darabban, azután eljátszani színpadon, hogyan él a magamfajta tanító. De nehéz az élete, de nehéz!

ARKAGYINA

Ez igaz, de ne beszéljünk se színdarabokról, se atomokról. Gyönyörű ez az este! Hallják, uraim, énekelnek?! (*Fülel*) És milyen szépen!

POLINA ANDREJEVNA

A túlsó parton.

Szünet

ARKAGYINA

(*Trigorinnak*) Üljön mellém. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt itt a tónál csaknem minden éjjel állandóan szólt a zene meg az ének. Hat udvarház volt itt a parton. Emlékszem: kacagás, lárma, lövöldözés és csupa-csupa szerelmi regény... És akkor mind a hat udvarház *jeune premier*-je^[2] és bálványa - íme, bemutatom (*Dorn felé int a fejével*) - Jevgenyij Szergejevics doktor volt. Most is elbűvölő, de akkor ellenállhatatlan volt. De most már kezd bántani a lelkiismeret. Miért sértettem meg szegény fiacskámat? Olyan nyugtalan vagyok. (*Hangosan*) Kosztya! Fiam! Kosztya!

MÁSA

Megyek, megkeresem.

ARKAGYINA

Legyen szíves, aranyom.

MÁSA

(*balra indul*) Hahó! Konsztantyin Gavrilovics!... Hahó! (*El*)

NYINA

(*előjön a dobogó mögül*) Úgy látszik, nem folytatjuk, hát előjöhetnek. Jó estét!
(*Összecsókolódzik Arkagyinával és Polina Andrejevnaival*)

SZORIN

Bravó! Bravó!

ARKAGYINA

Bravó! Bravó! Élveztük a játékát. Ilyen külsővel, ilyen csodás hanggal vétek falun rostokolni; nem szabad! Biztosan tehetsége is van. Hallja! Színpadra kell lépnie!

NYINA

Ó, ez az álmom! *(Sóhajt)* De sose válik valóra.

ARKAGYINA

Ki tudja? Engedje meg, hogy bemutassam: Borisz Alekszejevics Trigorin.

NYINA

Ah, nagyon örvendek... *(Zavarba esik)* Állandóan olvasom...

ARKAGYINA

(maga mellé ülteti) Csak ne essék zavarba, kedvesem. Híres ember ugyan, de a lelke egyszerű. Látja, ő jött zavarba.

DORN

Azt hiszem, most már fel lehet húzni a függönyt, mert én borzongok.

SAMRAJEV

(hangosan) Jakov! Húzd fel csak a függönyt, pajtás!

A függöny felgördül

NYINA

(Trigorinnak) Furcsa darab, ugye?

TRIGORIN

Egy szót sem értettem belőle. Egyébként élvezet volt nézni. Maga bensőségesen játszott. És gyönyörű volt a díszlet is. *(Szünet)* Ebben a tóban biztosan sok hal van.

NYINA

Igen.

TRIGORIN

Én szeretek horgászni. Számomra nincs nagyobb gyönyör, mint estefelé a parton ülni, és nézni a pedzót.

NYINA

De én azt hiszem, hogy annak, aki megízlelte az alkotás gyönyörét, nincs is nagyobb gyönyör ennél.

ARKAGYINA

(nevet) Ne beszéljen így. Ha szép szavakat mondanak neki, a föld alá süllyed.

SAMRAJEV

Emlékszem, a moszkvai operában egyszer a híres Sylva egy alsó cét énekelt. Szerencsétlenségére ott ült a karzaton templomi énekkarunk egyik basszusa, és egyszer csak - elképzelték megdöbbenésünket - azt halljuk a karzatról: "Bravó, Sylva!" - egy egész oktávval lejjebb... Így ni (*mély basszus hangon*): bravó, Sylva!... Az egész színház kővé meredt.

Szünet

DORN

Angyal szállt el felettünk.

NYINA

Mennem kell. Isten velük.

ARKAGYINA

Hová? Hová ilyen korán? Nem engedjük el.

NYINA

Vár a papa.

ARKAGYINA

Igazán, milyen ember... (*Megcsókolják egymást*) Hát mit tegyünk? Sajnálom, nagyon sajnálom elereszteni.

NYINA

Ha tudná, nekem meg milyen nehéz elmennem innen!

ARKAGYINA

Valaki majd elkíséri, kicsikém.

NYINA

(*ijedten*) Ó, nem, nem!

SZORIN

(*könyörög neki*) Maradjon!

NYINA

Nem lehet, Pjotr Nyikolajevics.

SZORIN

Maradjon még egy órát, és kész. No hát, igazán...

NYINA

(rövid gondolkozás után, könnyezve) Nem lehet! *(Kezet szorít vele és elsiet)*

ARKAGYINA

Igazán szerencsétlen kislány. Azt mondják, megboldogult anyja a férjére hagyta egész óriási vagyonát, mind az utolsó kopejkáig, és most egy garas nélkül maradt szegény, mert az apja már mindent a második feleségére testált. Felháborító!

DORN

Igen, meg kell adni az igazat, nagy barom a papája.

SZORIN

(elgémberedett kezét dörzsöli) Menjünk mi is, hölgyeim és uraim, mert nyirkos a levegő. Fáj a lábam.

ARKAGYINA

Olyan a lábad, akár a fa, alig tudsz járni rajta. No, menjünk, te szegény öregember.
(Karon fogja)

SAMRAJEV

(feleségének nyújtja a karját) Hölgyem?!

SZORIN

Hallom, megint vonít a kutya. *(Samrajevnek)* Legyen szíves, oldassa el, Ilja Afanaszjevics.

SAMRAJEV

Nem lehet, Pjotr Nyikolajevics, félek, hogy betörnek a tolvajok a magtárba. Kölesem van ott. *(A mellette haladó Medvegyenkónak)* Igen, teljes oktávval mélyebben: "Bravó, Sylva!" Pedig nem is operaénekes, hanem csak egyszerű templomi karénekes volt.

MEDVEGYENKO

És mennyi fizetést kap egy templomi karénekes?

Mindnyájan el, csak Dorn marad

DORN

(egyedül) Nem tudom, lehet, hogy nem értek hozzá, vagy megőrültem, de ez a darab tetszik nekem. Van benne valami. Amikor ez a lány a magányról beszélt, meg amikor megjelent a sátán vörös szeme, megremegett a kezem az izgalomtól. Friss, naiv... Azt hiszem, jön. Szeretnék minél több kellemes dolgot mondani neki.

TREPLJOV

(bejön) Már nincs itt senki.

DORN

Én itt vagyok.

TREPLJOV

Masenyka túvé teszi értem a parkot. Kibírhatatlan teremtés.

DORN

Nekem rendkívül tetszett a darabja, Konsztantyin Gavrilovics. Egy kissé furcsa, és a végét nem is hallottam ugyan, de mégis erős hatást tett rám. Maga tehetséges, folytatnia kell.

Trepljov keményen megszorítja a kezét, és hevesen megöleli

Ejnye, de ideges. Könnyes a szeme... Mit is akartam mondani? Az elvont eszmék köréből merítette a tárgyát. Így is van helyén, mert a művészi alkotásnak mindig valamilyen nagy gondolatot kell kifejeznie. Csak az a szép, ami komoly! Milyen sápadt!

TREPLJOV

Azt mondja - folytassam?

DORN

Igen... De csak azt ábrázolja, ami fontos és örök. Tudja, én egész életemben változatosan és az ízlésem szerint éltem, elégedett is vagyok, de ha érezhettem volna azt a lelki emelkedettséget, amely alkotáskor eltölti a művészt, akkor, azt hiszem, megvettem volna anyagi burkomat és mindazt, ami a buroknak sajátja, és a földtől minél messzebb, a magasba szárnyaltam volna...

TREPLJOV

Bocsánat, hol van Zarecsnaja?

DORN

És még valamit. Műveiben világos és határozott legyen a gondolat. Tudnia kell, miért ír, mert másképpen, ha cél nélkül halad e festői úton, eltéved, és a tehetsége csak vesztébe sodorja.

TREPLJOV

(türelmetlenül) Hol van Zarecsnaja?

DORN

Hazahajtatott.

TREPLJOV

(kétségbeesve) Most mit tegyek? Találkoznom kell vele... Okvetlenül látnom kell... Megyek...

Mása bejön

DORN

(Trepljovnak) Nyugodjék meg, barátom.

TREPLJOV

De mégis elmegyek. El kell mennem.

MÁSA

Jöjjön be a házba, Konsztantyin Gavrilovics. Várja a mamája. Nyugtalan.

TREPLJOV

Mondja meg neki, hogy elmentem. És kérem mindnyájukat, hagyjanak békében engem! Hagyjanak! Ne mászkáljanak utánam!

DORN

No, no, no, kedves barátom... nem szabad így... Ez nem helyénvaló.

TREPLJOV

(könnyezik) Isten áldja, doktor úr! Köszönöm... *(El)*

DORN

(sóhajt) Ej, fiatalság, fiatalság!

MÁSA

Ha nem tudnak mást mondani, akkor ezt hajtogatják: fiatalság, fiatalság... *(Tubákot szippant)*

DORN

(elveszi tőle a tubákszelencét, és a bokrok közé hajítja) Undorító! *(Szünet)* Úgy látszik, odabent folyik a játék. Menjünk be.

MÁSA

Várjon.

DORN

Miért?

MÁSA

Akarok még mondani valamit. Beszélnem kell magával... *(Izgatottan)* Nem szeretem az apámat... valahogy egész szívemmel azt érzem, hogy maga közel áll hozzám... Segítsen hát rajtam. Segítsen, különben valami ostobaságot csinálok, gúnyt űzök az életemből és tönkreteszem... Nem bírom tovább.

DORN

Mi az? Miben segíthetek?

MÁSA

Szenvedek. Senki, senki sem tud a szenvedéseimről! (*Dorn mellére hajtja a fejét, halkán*) Szeretem Konsztantyint.

DORN

Ej, de idegesek valamennyien, de idegesek! És mennyi szerelem! (*Gyengéden*) De hát mit tehetek én, gyermekek? Mit? Ugyan mit?

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

Krokettpálya. A háttérben jobbra ház nagy terasszal, balra a tó látszik, amelyen a nap visszfénye tündöklök. Virágágyak. Dél. Forróság. A pálya mellett, egy vén hárs árnyékában Arkagyina, Dorn és Mása ül egy padon. Dorn térdén nyitott könyv

ARKAGYINA

(*Másának*) Álljunk csak fel. (*Mind a ketten felállnak*) Álljunk egymás mellé. Maga huszonnégy éves, én majdnem kétszerannyi. Melyikünk a fiatalosabb, Jevgenyij Szergejevics?

DORN

Természetesen maga.

ARKAGYINA

No lám... És miért? Mert én dolgozom, én érzek, én állandóan sürgök-forgok, maga meg ül itt egy helyben, és nem is él... Énnálam az a szabály: ne kukucskáljunk a jövőbe. És sohase gondolok sem az öregségre, sem a halálra. Ahogy lesz, úgy lesz.

MÁSA

Én pedig úgy érzem, mintha már régen, nagyon régen születtem volna; csak vonzok az életemet, mint egy végtelen uszályt... És gyakran semmi kedvem sincsen élni. (*Leül*) Mindez persze csak ostobaság. Ha megrázza magát az ember, leperreg róla mind.

DORN

(*dúdol*) "Mondjátok el neki, virágaim..."

ARKAGYINA

De azért olyan korrekt vagyok, akár egy angol. Én mindig úgy tartom magam, mintha karót nyeltem volna - ahogy mondani szokták -, és az én öltözékem, az én frizurám mindig *comme il faut*.^[3] Én sohase mentem ki blúzban vagy fésületlenül a házból, még a kertbe sem! Azért is őriztem meg így magam, mert sohase voltam

cukorbaba, nem ernyedtem el, mint némelyek... *(Csípőre tett kézzel járkal a pályán)* Ide nézzenek: mint egy csirke. Akár tizenöt éves lányt is játszhatnék.

DORN

Igen. Én azért mégiscsak folytatom. *(Kezébe veszi a könyvet)* A gabonakereskedőnél meg a patkányoknál hagytuk abba...

ARKAGYINA

Meg a patkányoknál. Olvassa! *(Leül)* Különbö adják ide, én fogom olvasni. Rajtam a sor. *(Átveszi a könyvet, és keresgél benne a tekintetével)* Meg a patkányoknál... Megvan... *(Olvas)* "És természetesen a nagyvilági emberek számára ugyanolyan veszélyes a regényírókat dédelgetni és magukhoz csalogatni, mint amilyen veszélyes a gabonakereskedőnek, ha magtárában patkányokat tenyészt. És mégis szereti őket. Úgyhogy ha egy nő egy íróat akar rabul ejteni, akkor bókkal, kedvességgel ostromolja..." A franciáknál talán így van, de nálunk szó sem lehet ilyesmiről, nálunk nincsen semmi program. Nálunk a nő, mielőtt rabul ejtene egy íróat - már engedelmet - fülíg szerelmes bele. Ne menjünk messzire - itt vagyok én és Trigorin...

Jön Szorin, botjára támaszkodik, mellette Nyina; Medvegyenko az üres tolószéket gurítja utánuk

SZORIN

(olyan hangon, ahogy a gyermekeket szokták dédelgetni) Igen? Örülünk? Ma végre-valahára vidámak vagyunk? *(Húgának)* Nagy örömünk van! A papa meg a mostoha Tverbe utazott, és most kerek három napig szabadok vagyunk.

NYINA

(leül Arkagyina mellé és megöleli) Olyan boldog vagyok. Most teljesen az önöké leszek.

SZORIN

(beül karosszékebe) Nagyon szép ma.

ARKAGYINA

És csinos meg érdekes... Ezért okos leány maga! *(Megcsókolja Nyinát)* De nem kell nagyon dicsérni, mert még megverjük a szemünkkel. Hol van Borisz Alekszejevics?

NYINA

Horgászik a fürdőháznál.

ARKAGYINA

Hogy nem unja meg! *(Folytatni akarja az olvasást)*

NYINA

Mi ez?

ARKAGYINA

Maupassant *A vízen*, kedvesem. *(Néhány sort magában olvas)* No, a többi nem érdekes és nem is igaz. *(Becsukja a könyvet)* Nyugtalan a lelkem. Mondja, mi lelte a fiamat? Miért olyan szomorú és morcos? Egész napokat kinn tölt a tavon, jóformán sose látom.

MÁSA

Fáj a lelke. *(Nyinának félénken)* Kérem, szavaljon valamit a darabjából!

NYINA

(vállat von) Akarja? Így nem érdekes!

MÁSA

(visszafojtott rajongással) Amikor ő maga szaval valamit, ég a szeme, és elsápad az arca. Nagyon szép, szomorú hangja van; a modora meg mint egy igazi költőé.

Hallani lehet, ahogy Szorin horkol

DORN

Jó éjszakát!

ARKAGYINA

Petrusa!

SZORIN

Hm?!

ARKAGYINA

Alszol?

SZORIN

Á, dehogy.

Szünet

ARKAGYINA

Nem gyógyíttatod magad, ez nincs rendjén, bátyus.

SZORIN

Én örömmel gyógyíttatnám magam, de a doktor nem akarja.

DORN

Hatvanéves korban gyógyíttatni!...

SZORIN

Hatvanéves korában is élni akar az ember.

DORN

(bosszúsan) Eh! No, szedjen valériáncseppeket.

ARKAGYINA

Azt hiszem, jó volna valamilyen fürdőhelyre utaznia.

DORN

Felőlem?! Utazhat. De itthon is maradhat.

ARKAGYINA

Ezt értse meg valaki.

DORN

Nincs ezen mit érteni. Minden világos.

Szünet

MEDVEGYENKO

Pjotr Nyikolajevicsnek abba kellene hagynia a dohányzást.

SZORIN

Ostobaság.

DORN

Nem, nem ostobaság. A bor meg a dohány elmosza az egyéniséget. Egy szivar vagy egy kupica vodka után maga már nem Pjotr Nyikolajevics, hanem Pjotr Nyikolajevics plusz még valaki; szétfoszlik az énje, és már úgy viszonylik magához, mint harmadik személyhez.

SZORIN

(nevet) Maga könnyen beszél. Maga élte világát, de én? Leszolgáltam a törvényszéken huszonnyolc esztendő, de még nem éltem, semmit sem tapasztaltam, és érthető, hogy nagyon szeretnék még élni. Maga jóllakott és közönyös, és ezért hajlamos a filozófiára, én meg élni akarok, ezért iszom ebéd után bort, ezért szivarozom és kész. Ennyi az egész.

DORN

Komolyan kell venni az életet, de hatvanéves korban gyógyíttatni magát és sopánkodni, hogy fiatal korában keveset élvezett, ez - bocsánatot kérek - könnyelműség.

MÁSA

(feláll) Ideje tízórazni már. *(Lustán, ernyedten elindul)* Elzsibbadt a lábam... *(El)*

DORN

Most megy és a tízórai előtt felhajt két kupicával.

SZORIN

Boldogtalan szegény.

DORN

Üres az élete, méltóságos uram.

SZORIN

Így beszél a jóllakott ember.

ARKAGYINA

Ah, mi lehet unalmasabb ennél a kedves falusi unalomnál?! Meleg van, csend, senki sem csinál semmit, mindenki csak filozofál... Jó itt magukkal, barátaim, kellemes hallgatni magukat, de otthon a szállodai szobában ülni és szerepet tanulni százszorta jobb!

NYINA

(lelkesen) Jobb bizony. Én megértem önt.

SZORIN

Persze, jobb a városban. Ülsz a szobádban, az inas senkit sem enged be bejelentés nélkül, telefon is van... Az utcán meg bérkocsik, meg miegymás...

DORN

(dúdol) "Mondjátok el neki, virágaim..."

Bejön Samrajev, utána Polina Andrejevna

SAMRAJEV

Itt vannak. Jó napot! *(Kézet csókol Arkagyinának, aztán Nyinának)* Nagyon örülök, hogy jó egészségben látom. *(Arkagyinának)* Azt mondja a feleségem, hogy ma a városba készül velem. Igaz?

ARKAGYINA

Igen, oda készülünk.

SAMRAJEV

Hm... Ez nagyszerű, de hogy utaznak, mélyen tisztelt hölgyeim? Ma a rozst hordják, minden cselédnek dolga van. És engedje meg, milyen fogaton akarnak?...

ARKAGYINA

Milyen fogaton? Mit tudom én, milyenen?!

SZORIN

Hiszen van parádés fogatunk!

SAMRAJEV

(izgatottan) Parádés fogat? Hát honnan vegyek hámot? Honnan vegyek hámot? Ez csodálatos. Ez megfoghatatlan! Mélyen tisztelt hölgyem! Bocsánat, én hódolattal borulok le a tehetsége előtt, szívesen odaadok tíz évet az életemből önért, de fogatot nem adhatok!

ARKAGYINA

De ha el kell utaznom?! Különös!

SAMRAJEV

Mélyen tisztelt hölgyem! Ön nem tudja, mi fán terem a gazdaság!

ARKAGYINA

(felcsattan) Ez aztán furcsa história! Ebben az esetben még ma visszautazom Moszkvába. Rendeljen nekem fuvar a faluban, mert különben gyalog megyek az állomásra.

SAMRAJEV

(felfortyan) Ebben az esetben lemondok az állásomról. Keressenek maguknak más jószágigazgatót! *(El)*

ARKAGYINA

Minden nyáron így van. Minden nyáron sértegetnek itt! Ide se teszem be többé a lábam! *(El balra, ahol a fürdőháznak kell lennie; egy perc múlva látni lehet, hogy bemegy a házba; mögötte Trigorin horoggal és vödörrel)*

SZORIN

(felcsattan) Micsoda pimaszság! Ki hallott még ilyet! Végére is hát, már torkig vagyok vele! Azonnal ide minden lovat!

NYINA

(Polina Andrejevna) Megtagadni Irina Nyikolajevnától, a híres színésznőtől! Hát nem fontosabb minden kívánsága vagy szeszélye is, mint az egész gazdaság?! Egyszerűen hihetetlen!

POLINA ANDREJEVNA

(kétségbeesve) De mit tehetek én? Képzelve magát az én helyembe: mit tehetek én?!

SZORIN

(Nyinának) Menjünk a húgomhoz... Mindnyájan rimázkodunk neki, hogy ne menjen el. Igaz? *(Abba az irányba néz, amerre Samrajev elment)* Kiállhatatlan ember! Zsarnok!

NYINA

(nem engedi felállni) Maradjon csak ülve... Majd odatoljuk... (Medvegyenkóval tolni kezdi a széket) Jaj, ez borzasztó...

SZORIN

Igen, igen, borzasztó... De nem mond ám fel, mindjárt beszélek vele.

Elmennek; csak Dorn és Polina Andrejevna marad ott

DORN

Unalmas emberek. Voltaképp egyszerűen ki kellene rúgni innen a férjét, de hát az lesz a vége, hogy Pjotr Nyikolajevics, ez az anyámasszony katonája meg a húga bocsánatot kér tőle. Majd meglátja!

POLINA ANDREJEVNA

A parádés lovakat is a mezőre küldte. És mindennap ilyen félreértések vannak. Ha tudná, mennyire idegesít ez engem. Belebetegszem; látja, hogy remegek... Nem bírom a durvaságát. *(Könyörög)* Vegyen magához, drága Jevgenyij, gyönyörűségem... Eljár felettünk az idő, nem vagyunk már fiatalok, legalább az életünk végén ne bujkáljunk, ne hazudozzunk...

Szünet

DORN

Ötvenöt éves vagyok, már késő volna megváltoztatni az életemet.

POLINA ANDREJEVNA

Tudom, azért utasít el, mert rajtam kívül vannak más nők is, akik közel állnak. És mind nem veheti magához. Megértem. Bocsásson meg... torkig van már velem.

Nyina megjelenik a háznál; virágokat szed

DORN

Ugyan, dehogy.

POLINA ANDREJEVNA

Gyötör a féltékenység. Maga orvos, hát természetesen nem kerülheti el a nőket. Megértem...

DORN

(Nyinának, aki közeledik) Mi az újság?

NYINA

Irina Nyikolajevna sír, Pjotr Nyikolajevicset meg az asztmája bántja.

DORN

(feláll) Megyek, mind a kettőnek valériáncseppet kell beadnom...

NYINA

(odaadja neki a virágot) Parancsoljon!

DORN

Merci bien. (A ház felé indul)

POLINA ANDREJEVNA

(vele megy) Milyen kedves virág! *(A háznál tompa hangon)* Adja ide azt a virágot! Adja ide azt a virágot! *(Amikor megkapja, széttépi és eldobja; mind a ketten bemennek a házba)*

NYINA

(egyedül) Milyen furcsa látni, hogy egy híres színész nő sír, méghozzá ilyen semmiség miatt! És nem furcsa-e, hogy egy híres író, a közönség kedvence, akiről minden lap ír, akinek az arcképét árulják, akit idegen nyelvekre fordítanak, egész nap horgászik, és örül, ha fog két fejes domolykót. Én azt hittem, hogy a híres emberek büszkék, megközelíthetetlenek, hogy lenézik a tömeget, és dicsőségükkel, nevük csillogásával szinte bosszút állnak rajta, amiért az többre becsüli a származás és a vagyon előkelőségét. De lám, ezek csak sírnak, horgásznak, kártyáznak, nevetnek és mérgelődnek, mint bárki más...

TREPLJOV

(hajadonfőtt, puskával meg egy lelőtt sirállyal jön) Egyedül?

NYINA

Egyedül.

Trepljov a lába elé teszi a sirályt

Mit jelent ez?

TREPLJOV

Voltam olyan aljas, hogy lelőjem ezt a sirályt. A lába elé teszem.

NYINA

Mi lelte magát? *(Felveszi a sirályt és nézegeti)*

TREPLJOV

(szünet után) Nemsokára ugyanígy megölöm magamat is.

NYINA

Nem ismerem magára.

TREPLJOV

Igen. Én már rég nem ismerek magára. Megváltozott velem szemben, hideg a tekintete, a jelenlétem csak feszélyezi.

NYINA

Az utóbbi időben nagyon ingerlékeny lett, homályosan, afféle szimbólumokban fejezi ki magát. Úgy sejtem, ez a sirály is szimbólum, de bocsásson meg, nem értem... *(A padra teszi a sirályt)* Én túlságosan egyszerű vagyok ahhoz, hogy megértsem magát.

TREPLJOV

Akkor este kezdődött, amikor olyan ostobán megbukott a darabom. A nők sohasem bocsátják meg a kudarcot. Elégettem az egészet az utolsó cafatig. Ha tudná, mennyire boldogtalan vagyok! A maga elhidegülése olyan szörnyű, olyan hihetetlen, mintha most felébrednék, és azt látnám, hogy hirtelen kiszáradt a tó, vagy elfolyt a föld alá. Épp az imént mondta: túlságosan egyszerű ahhoz, hogy megértsen engem. Ó, hát mit kell itt megérteni?! Nem tetszett a darabom, maga most lenézi a lelkesedésemet, és már jelentéktelen hétköznapi alaknak tart, akiből van rengeteg... *(Dobbant)* Én bezzeg jól megértem, de hogy megértem! Mintha szög állna az agyamban; legyen átkozott a hiúságommal együtt, amely úgy szívja-szívja a véretem, akár a kígyó... *(Meglátja Trigorint, aki egy kis könyvet olvasva jön)* Itt jön az igazi tehetség; úgy lépked, mint Hamlet, ő is könyvet tart a kezében. *(Csúfolódva)* "Szó, szó, szó..." Még nem ért ide a nap, maga máris úgy mosolyog, a tekintete máris szétolvadt az ő sugaraiban. Nem zavarom tovább. *(Elsiet)*

TRIGORIN

(bejegyez valamit a könyvecskébe) Tubákot szív és vodkát iszik... Mindig feketében jár. A tanító szerelmes bele...

NYINA

Jó napot, Borisz Alekszejevics!

TRIGORIN

Jó napot. A körülmények váratlanul úgy alakultak, hogy bizonyára még ma elutazunk. Aligha találkozunk még valaha is. Pedig sajnálom. Ritkán találkozom fiatal lányokkal, fiatalokkal és érdekesekkel, már elfelejtettem és nem is tudom világosan elképzelni, hogy érzi magát az ember tizennyolc-tizenkilenc éves korában, azért aztán rendszerint hamisak a regényeimben és elbeszéléseimben szereplő fiatal leányalakok. Szeretnék legalább egy órát a maga helyében lenni, hogy megtudjam, mit gondol, és általában micsoda maga.

NYINA

Én meg az ön helyében szeretnék lenni.

TRIGORIN

Miért?

NYINA

Hogy megtudjam, hogy érzi magát egy tehetséges író. Mit jelent a hírnév? Hogyan érzékeli ön azt, hogy híres?

TRIGORIN

Hogy? Azt hiszem, sehogy. Ezen még sohasem gondolkoztam. *(Eltűnődik)* Két dolog lehetséges: vagy eltúlozza a hírességemet, vagy egyáltalán nem is lehet érzékelnem.

NYINA

És ha az újságban önmagáról olvas?

TRIGORIN

Ha dicsérnek, kellemes, de ha szidnak, akkor utána két napig nagyon rossz hangulatban vagyok.

NYINA

Csodálatos világ! Ha tudná, mennyire irigylem! Az emberek sorsa különböző. Némelyik észrevétlenül tengeti unalmas életét. Egyik olyan, mint a másik, mind boldogtalan. Másoknak pedig, mint például önnek - millió közül egynek - érdekes, jelentőségteljes, derűs élet jutott osztályrészül... Ön boldog...

TRIGORIN

Én? *(Vállat von)* Hm... Lám, maga hírnévről, boldogságról, valamiféle derűs, érdekes életről beszél, de nekem ezek csak szép szavak, bocsásson meg, ugyanolyan, mint a lekvár, amit sohasem eszem. Maga nagyon fiatal és nagyon jó.

NYINA

Az ön élete gyönyörű!

TRIGORIN

Ugyan, mi különlegesen szép van benne? *(Órájára pillant)* Most mennem kell, írok. Bocsásson meg, nem érek rá... *(Nevet)* Ahogy mondani szokták, a legérzékenyebb tyúkszememre hágott, és máris kezdek izgulni, sőt egy kicsit bosszankodni is. Egyébként hát beszéljünk. Beszéljünk az én gyönyörű, derűs életemről... Nos, hol kezdjem? *(Némi gondolkodás után)* Vannak kényszerképzetek: az ember például éjjel-nappal folyton a holdra gondol. Nekem is van ilyen holdam. Éjjel-nappal egy rögeszme tart fogva: írnom kell, írnom kell, írnom... Alig fejezem be az egyik regényemet, máris írnom kell a másikat, aztán a harmadikat, a harmadik után meg a negyediket... Írok szakadatlanul, váltott pegazusokkal, másképp nem bírom. Hát mi gyönyörű és mi derűs van ebben, kérdem én? Vad rohanás ez az élet! Most itt vagyok magával, izgatott vagyok,

ugyanakkor minden pillanatban az jut eszembe, hogy vár egy befejezetlen kisregény. Látom például azt a felhőt. Olyan, akár a zongora. Azt gondolom: meg kell említenem valahol egy elbeszélésben, hogy elúszott fölöttem egy zongorához hasonló felhő. Vaníliavirág-szagot érzek. Mindjárt az agyamba vésem: émelyítő illat, özvegy virág, meg kell említenem egy nyári este leírásakor. Vadászok minden mondatára és szavára, a magaméra is, és sietek mielőbb bezárni ezeket a mondatokat és szavakat a magam irodalmi raktárába: hátha jó lesz valamire. Ha befejezem a munkát, szaladok a színházba vagy horgászni; szeretnék pihenni, mindent elfelejteni - de nem lehet: a fejemben máris ott pörög egy nehéz vasgolyó: az új téma máris húz az asztalhoz, és rohannom kell megint írni és írni. És így van ez mindig, de mindig, és nincs nyugtom saját magamtól, érzem, hogy emészttem a tulajdon életemet, hogy a legszebb virágok porát gyűjtöm ahhoz a mézhez, amelyet odadobok valakinek a vakvilágba, és közben letépek a virágokat is, és letaposom a tövüket. Hát nem örült vagyok én? Hát úgy bánnak énvelem a barátaim és ismerőseim, mint egy épeszű emberrel? "Mit írogat? Mivel fog megajándékozni bennünket?" Mindig egy és ugyanaz, egy és ugyanaz, és nekem úgy rémlik, az ismerősöknek ez a figyelme, dicséréte, elragadtatása mind csupa csalás, becsapnak, mint egy beteget; néha attól félek, hogy a hátam mögé lopóznak, megragadnak és örültek házába szállítanak, mint Popriscsint.^[4] Azokban az években pedig - legszebb ifjú éveimben -, amikor kezdtem, csupa merő gyötrelém volt az írás. A kis író, kivált ha nincs szerencséje, esetlennék, ügyetlenek, fölöslegesnek látja magát, az idegei meg túlfeszülnek és elnyúnek; szüntelenül itt bolyong azok körül, akiknek van valami közük az irodalomhoz meg a művészethez, nem ismeri el, nem veszi észre senki, nem mer bátran és egyenesen az emberek szemébe nézni, akár a szenvedélyes játékos, akinek nincs pénze. Én nem láttam az olvasómat, de valahogy mindig barátságtalannak, bizalmatlannak képzeltem el. Félttem a közönségtől, és valahányszor egy-egy új darabomat kellett bemutatni, mindig azt éreztem, hogy a barnák ellenségesek, a szőkék meg hidegen közömbösek. Ó, de szörnyű ez! Micsoda gyötrelém!

NYINA

Bocsásson meg, de hát az ihlet és az alkotás nem ad magasztos, boldog perceket?

TRIGORIN

De ád. Ameddig írok, jól érzem magam. A korrektúrát olvasni is kellemes, de... alig jelenik meg a könyv, máris utálom, mert látom, hogy félresikerült, egyáltalán nem kellett volna megírnom, bosszant, és pocsekul érzem magam... (*Nevet*) A közönség meg olvassa: "Igen, kedves, tehetséges... Kedves, de hol van Tolsztojtól?", vagy: "Gyönyörű, de Turgenyev *Apák és fiúk*-ja mégiscsak különb." És így megy ez: a síromig kedves és tehetséges leszek, vagy tehetséges és kedves - de semmi más: és ha meghalok, az ismerőseim a sírom mellett elhaladva azt fogják mondani: "Itt nyugszik Trigorin. Jó író volt, de rosszabbul írt, mint Turgenyev."

NYINA

Bocsásson meg, de nem értek egyet önnel. Csak elkényezteteti a siker.

TRIGORIN

Milyen siker? Én sose tetszettem magamnak. Nem szeretem magam, mint író. És az a legnagyobb baj, hogy valami kábulatban vagyok, és gyakran magam sem értem, amit írok... Szeretem ezt a vizet, a fákat, az eget, érzem a természetet - szenvedélyt kelt bennem, ellenállhatatlan vágyat arra, hogy írjak. De hát én nemcsak tájképfestő vagyok, hanem állampolgár is, szeretem a hazámat, a népemet, érzem, hogy - ha író vagyok - kötelességem a népről, szenvedéseiről, jövőjéről, a tudományról, az emberi jogokról s a többről beszélni; beszélek is mindenről, de sietve, mert mindenfelől dühösen ösztökélnek, én meg ugrálok ide-oda, mint a kutyák üldözött róka, látom, hogy az élet és a tudomány mind előbbre és előbbre halad, én meg egyre jobban és jobban elmaradok, akár az a paraszt, aki lekésett a vonatról, és végül is azt érzem, hogy jó tájképeket tudok festeni, de minden másban hamis vagyok, hamis a csontom velejéig.

NYINA

Agyondolgozta magát, és sem ideje, sem kedve nincs ahhoz, hogy tudomásul vegye saját jelentőségét. De ha elégedetlen is magával, mások szemében mégis nagy és csodálatos! Ha én ilyen író volnék, mint ön, egész életemet a tömegnek adnám, de tudatában lennék: a boldogsága csakis abban rejlik, hogy felemelkedjék hozzám, és húzza diadalszekeremet.

TRIGORIN

Ej, no, diadalszeker... Hát mi vagyok én, Agamemnon?!^[5]

Mindketten mosolyognak

NYINA

Azért a boldogságért, hogy írónő vagy színésznő legyek, elviselném a hozzátartozóim ellenszenvét, a nyomort, a csalódást is, padlásszobában laknék, rozskenyéren élnék, szenvednék a magammal való elégedetlenségtől, tökéletlenségem tudatától, de ezért aztán megkövetelném a hírnevet, az igazi, zajos hírnevet... *(Tenyerébe rejti arcát)* Beleszédülök... Uh!...

Arkagyina hangja a házból: "Borisz Alekszejevics!"

TRIGORIN

Hívnak... Biztosan csomagolni. Pedig nincs kedvem elutazni. *(A tóra tekint)* Hisz micsoda áldott vidék!... De szép!

NYINA

Látja a túlsó parton azt a házat, kertet?

TRIGORIN

Látom.

NYINA

Megboldogult anyám udvarháza. Ott születtem. Egész életemet ennél a tónál töltöttem, és ismerem minden kis szigetét.

TRIGORIN

Nagyon szép táj! *(Megpillantja a sirályt)* Hát ez mi?

NYINA

Sirály. Konsztantyin Gavrilovics lőtte.

TRIGORIN

Szép madár. Igazán nincs kedvem elutazni. Beszélje rá Irina Nyikolajevnát, hogy maradjon még. *(Beír valamit a könyvecskébe)*

NYINA

Mit ír?

TRIGORIN

Csak úgy jegyezgetek... Eszembe ötlött egy téma... *(Zsebre teszi a könyvecskét)* Egy kis elbeszélés témája: egy tó partján gyermekkor óta él egy fiatal lány, olyan, mint maga; szereti a tavat, akár a sirály, és boldog és szabad, akár a sirály. De véletlenül jött egy ember, meglátta és unalmában elpusztította, mint ezt a sirályt.

Szünet. Az ablakban megjelenik Arkagyina

ARKAGYINA

Hol van Borisz Alekszejevics?

TRIGORIN

Megyek! *(Indul és visszanéz Nyinára; az ablaknál Arkagyinának)* Tessék!

ARKAGYINA

Maradunk.

Trigorin bemegy a házba

NYINA

(a rivaldához jön; némi tűnődés után) Álom!

Függöny

HARMADIK FELVONÁS

Ebédülő Szorin házában. Jobbra-balra ajtó. Pohárszék. Gyógyszeres szekrény. A szoba közepén asztal. Bőrönd, kartondobozok, úti készülődés nyomai. Trigorin tizóraizik, Mása az asztalnál áll

MÁSA

Mindezt mint írónak mondom el önnek. Felhasználhatja. Igaz lelkekre, ha komolyan megsebezte volna magát, egy perccel sem éltem volna túl. De azért bátor vagyok. Fogtam magam és elhatároztam, hogy kitépem a szívemből a szerelmet, gyökerestül kitépem.

TRIGORIN

De hogyan?

MÁSA

Férjhez megyek. Medvegyenkóhoz.

TRIGORIN

A tanítóhoz?

MÁSA

Igen.

TRIGORIN

Nem értem, mi szükség van rá.

MÁSA

Reménytelenül szeretni, hosszú éveken át várni valamit... Ha pedig férjhez megyek, nem érek rá a szerelemre, az új gondok majd elnyomják a régit. Meg aztán, tudja, mégiscsak más lesz. Nem iszunk még eggyel?

TRIGORIN

Nem lesz sok?

MÁSA

Ugyan már! *(Tölt egy-egy kupicával)* Ne nézzen így rám. A nők gyakrabban isznak, mint gondolja. Csak a kisebb részük iszik nyíltan, mint én, a többiek zugban. Igen. És mindig vodkát vagy konyakot. *(Koccint)* Egészségére! Ön olyan közvetlen ember, sajnálom, hogy el kell válnunk. *(Isznak)*

TRIGORIN

Magam se szívesen utazom el.

MÁSA

Kérje meg Arkagyinát, hogy maradjon.

TRIGORIN

Nem, most már nem marad. A fia rendkívül tapintatlanul viselkedik. A minap majd föbe lőtte magát, most meg azt hallom, párbajra akar kihívni. Mire jó ez? Duzzog, prűszköl, és új formákat prédikál... De hát jut hely mindenkinek, az újaknak is, a régieknek is - minek tülekedni?

MÁSA

No meg a féltékenység is. Egyébként ez nem tartozik rám.

Szünet. Jakov balról jobbra áthalad egy bőrönddel; belép Nyina, és megáll az ablaknál

Az én tanítóm nem valami eszes, de jó ember és szegény, és nagyon szeret engem. Sajnálom őt. És sajnálom öreg édesanyját is. Nos, hadd kívánjak minden jót önnek. Tartson meg jó emlékezetében. *(Keményen megszorítja a kezét)* Nagyon köszönöm az irántam való jóságát. Akkor majd küldje meg nekem a könyveit - okvetlenül dedikálva! Csak kérem, ne azt írja, hogy "mélyen tisztelt" stb., hanem egyszerűen csak így: "Marjának, aki nem tudja, ki fia-borja, és nem érti, minek él ezen a világon." Isten áldja! *(El)*

NYINA

(Trigorin felé nyújtja ökölbe szorított kezét) Páros vagy páratlan?

TRIGORIN

Páros.

NYINA

(sóhajt) Nem. Csak egy szem borsó van a kezemben. Azt gondoltam: menjek-e színésznőnek vagy sem? Csak tanácsot adna valaki.

TRIGORIN

Ilyesmiben nem lehet tanácsot adni.

Szünet

NYINA

Elválunk és... talán nem is találkozunk soha. Kérem, fogadja el emlékül ezt a kis érmet. Belevésettem a kezdőbetűit... a másik oldalon meg egy könyvének a címe: *Nappalok és éjek*.

TRIGORIN

De helyes! *(Megcsókolja a medalliont)* Gyönyörű ajándék!

NYINA

Gondoljon majd néha rám.

TRIGORIN

Gondolni fogok. Olyannak látom majd emlékezetemben, amilyen azon a verőfényes napon volt - emlékszik? - egy héttel ezelőtt, amikor világos ruhában volt... Beszélgettünk... a padon meg akkor ott feküdt a fehér sirály.

NYINA

(tűnődve) Igen, a sirály... *(Szünet)* Nem beszélhetünk többet, jönnek... Indulás előtt szenteljen nekem két percet, könyörgök... *(Balra el)*

Jobbról bejön Arkagyina, Szorin frakkban, csillaggal, majd Jakov, aki a csomagolással van elfoglalva

ARKAGYINA

Maradj csak itthon, öreg. Nem neked való vendégségbe kocsikázgatni... a te reumáddal! *(Trigorinhoz)* Ki ment ki az előbb? Nyina?

TRIGORIN

Igen.

ARKAGYINA

Pardon, megzavartuk... *(Leül)* Azt hiszem, minden be van csomagolva. Egészen kimerültem.

TRIGORIN

(olvassa az érem felírását) *Nappalok és éjek* 121. oldal, 11. és 12. sor.

JAKOV

(leszedi az asztalt) Parancsolja, hogy a horgokat is becsomagoljuk?

TRIGORIN

Igen, kellene még azok nekem. A könyveket meg add oda valakinek.

JAKOV

Igenis.

TRIGORIN

(magában) 121. oldal, 11. és 12. sor. Mi van ebben a két sorban?
(Arkagyinához) Megvannak itt az én könyveim?

ARKAGYINA

A bátyám dolgozószobájában a sarokszekrényben.

TRIGORIN

121. oldal... *(El)*

ARKAGYINA

Igazán, Petrusa, maradj itthon...

SZORIN

Ti elutaztok, nélkületek meg nehéz lesz nekem itthon.

ARKAGYINA

Hát a városban?

SZORIN

Ott sincs semmi különös, de mégis. *(Nevet)* Most lesz a zemsztvo-ház alapkövetétele, meg miegymás... Szeretnék - ha csak egy-két órára is - felébredni ebből a hullóéletből. Úgy megáporodtam már, akár egy ócska pipacsutóra. Megparancsoltam, hogy egy órára álljon elő a fogat, egyszerre indulunk.

ARKAGYINA

(egy kis szünet után) No, élj boldogul, ne unatkozz és ne fázz meg. Vigyázz a fiamra. Viseld gondját. Neveld. *(Szünet)* Most elutazom, és nem fogom megtudni, miért akarta föbbe löni magát Konsztantyin. Azt hiszem, a féltékenység volt a fő oka, és mielőbb elviszem innen Trigorint, annál jobb.

SZORIN

Hát hogy is mondjam csak... Voltak más okai is. Világos dolog: fiatalember, jóeszű, és mégis itt él falun, az isten háta mögött, pénz, állás, jövő nélkül. Semmiféle elfoglaltsága sincs. Szégyelli ezt a lézengést, és fél tőle. Én nagyon szeretem, ő is vonzódik hozzám, de hát végtére is azt hiszi, hogy fölösleges a háznál, hogy csak ingyenélő, léhűtő. Bántja az önérzete... Világos...

ARKAGYINA

Csak bajom van vele! *(Elgondolkozik)* Jó volna, ha állásba menne, ugye?

SZORIN

(fütyörész, aztán határozatlanul) Azt hiszem, az volna a legjobb, ha... adnál neki egy kis pénzt... Mindenekelőtt emberi módon kell öltöznie, meg miegymás. Nézd, egy és ugyanazt az ócska kabátot hordja már három éve, télikabátja nincs... *(Nevet)* Meg aztán az sem ártana, ha mulatna néha a legény... Külföldre is utazhatna s a többi... Hisz nem olyan sokba kerül.

ARKAGYINA

No de mégis... Ruhára még csak telne, de külföldi utazásra... Különben pillanatnyilag még ruhára se futja. *(Határozottan)* Nincs pénzem!

Szorin nevet

Nincs.

SZORIN

(fütyörész) Igen. Bocsáss meg, kedvesem, ne haragudj. Elhiszem... Hiszen te nagylelkű, nemes szívű asszony vagy.

ARKAGYINA

(könnyezik) Nincs pénzem!

SZORIN

Ha nekem volna pénzem, világos, hogy én magam adnék neki, de nincs egy vasam se. *(Nevet)* A jószágigazgató elszedi az egész nyugdíjamat, és földművelésre, állattenyésztésre meg méhészetre költi, és potyára odavész a pénzem. A méhek megdöglenek, a tehenek megdöglenek, fogatot meg sose kapok...

ARKAGYINA

No igen, van nekem pénzem, de hát színésznő vagyok, koldusbotra juttat a sok toalet!

SZORIN

Te jó vagy, drágám... Én tisztellek-becsüllek... Hát igen... De megint valami bajom van... *(Megtántorodik)* Szédülök. *(Megfogózik az asztalban)* Rosszul vagyok, ennyi az egész.

ARKAGYINA

(ijedten) Petrusa! *(Igyekszik támogatni)* Petrusa drágám... *(Kiált)* Segítsetek már! Segítsetek!...

Bejön Trepljov, fején kötéssel, és Medvegyenko

Rosszul van!

SZORIN

Semmi, semmi... *(Mosolyog és vizet iszik)* Már elmúlt, ennyi az egész...

TREPLJOV

(az anyjának) Ne ijedj meg, mama, nem veszélyes. Mostanában gyakran megesik a bácsival. *(Nagybátyjának)* Feküdnöd kell egy kicsit, bátyám!

SZORIN

Egy kicsit, igen... De a városba mégis elmegyek... Fekszem egy keveset és elmegyek... világos... *(Botjára támaszkodva indul)*

MEDVEGYENKO

(karonfogva vezeti) Van egy találós kérdés: reggel négy, délben két, este meg három lábon jár, mi az?

SZORIN

(nevet) Ez az! Éjjel meg hanyatt fekszik. Köszönöm, magam is tudok menni...

MEDVEGYENKO

Ugyan, ne szabadkozzék!... (Ő és Szorin el)

ARKAGYINA

De megijesztett!

TREPLJOV

Árt neki ez a falusi élet. Elvágynak innen. Látod, ha most gondolnál egyet, és bőkezűen kölcsönöznél neki másfél-kétezer rubelt, akkor egy kerek esztendeig is a városban élhetne.

ARKAGYINA

Nekem nincs pénzem. Én színésznő vagyok, nem bankár.

Szünet

TREPLJOV

Cseréld ki a kötést, mama. Te nagyon ügyesen csinálod.

ARKAGYINA

(a gyógyszeres szekrényből jodoformot és kötszeres dobozt vesz elő) Késik a doktor.

TREPLJOV

Azt ígérte, hogy tízre itt lesz, és már dél van.

ARKAGYINA

Ülj le. (Leveszi fejéről a kötést) Akár a turbán. Tegnap egy házaló azt kérdezte a konyhában, hogy milyen nemzetiségű vagy. De lám, már majdnem teljesen begyógyult. Semmiség, ami még maradt. (Megcsókolja fia fejét) De ha elmegyek, nem lesz megint piff-puff, ugye?

TREPLJOV

Nem, mama. Ez is csak az örült kétségbeesés pillanatában történt, amikor nem tudtam uralkodni magamon. Többé nem fordul elő. (Kezet csókol anyjának) Aranykezed van. Emlékszem, nagyon régen, amikor még az állami színházban játszottál - én még kisfiú voltam -, nagy verekedés volt a házban, szörnyen megverték azt a mosónőt, aki szintén ott lakott. Emlékszel rá? Eszméletlenül szedték fel... te átvártál hozzá, orvosságot vittél neki, és fürdetted a gyermekeit a teknőben. Csakugyan nem emlékszel rá?

ARKAGYINA

Nem. (Új kötést tesz fia fejére)

TREPLJOV

Akkor két balerina is lakott abban a házban, ahol mi laktunk... Azok meg hozzád jártak kávézni...

ARKAGYINA

Erre emlékszem.

TREPLJOV

Olyan istenes hölgyek voltak. *(Szünet)* Az utóbbi időben, éppen ezekben a napokban ugyanolyan gyengéden, odaadóan szeretlek, mint gyermekkoromban. Most már senkim sem maradt rajtad kívül. Csak... miért, miért kerültél ennyire ennek az embernek a befolyása alá?

ARKAGYINA

Te nem érted meg őt, Konsztantyin. Rendkívül nemes lélek...

TREPLJOV

De amikor közölték velem, hogy ki akarom hívni párbajra, nemeslelkűsége egyáltalán nem gátolta abban, hogy megjátssza a gyávéát. Elutazik... Szégyenszemre megszökik!...

ARKAGYINA

Micsoda badarság! Én kértem, hogy utazzunk el innen.

TREPLJOV

Rendkívül nemes lélek! Lám, mi most kis híján összevesztünk miatta, ő meg csak nevet rajtunk valahol a szalonban vagy a kertben... gyarapítja Nyina ismereteit, és igyekszik végleg meggyőzni arról, hogy ő, Trigorin, lángelme.

ARKAGYINA

Te kéjelegsz abban, hogy kellemetlenségeket mondasz nekem. Én tisztelem-becsülöm ezt az embert, és kérek, hogy az én jelenlétemben ne mondj rosszat róla.

TREPLJOV

Én meg nem tisztelem. Azt akarod, hogy lángésznek tartsam, de bocsáss meg, hazudni nem tudok - én utálok a műveit.

ARKAGYINA

Az irigység beszél belőled. A tehetségtelen, de nagyravágyó embereknek nem marad más, mint ócsárolni az igazi tehetségeket. Nem mondom, ez is vigasz!

TREPLJOV

(gúnyosan) Igazi tehetségek! *(Dühösen)* Hát ha már idáig jutottunk - én tehetségesebb vagyok mindnyájatoknál! *(Letépi fejről a kötést)* Ti, rutinos iparosok, elfoglaltatok az első helyet a művészetben, és csak azt tartjátok

törvényesnek meg igazinak, amit ti magatok csináltok, minden mást elnyomtok, megfojtotok! Nem ismerlek el benneteket! Nem ismerlek el sem téged, sem őt!

ARKAGYINA

Dekadens!

TREPLJOV

Menj csak a te kedves színházadba, és játssz ott azokban a szánalmasan tehetségtelen darabokban!

ARKAGYINA

Én sohasem játszottam olyan darabokban. Hagyj békében! Te még egy nyomorult bohózatot se tudsz megírni. Kijevi nyárspolgár! Ingyenélő!

TREPLJOV

Zsugori!

ARKAGYINA

Toprongyos!

Trepljov leül és halkán sír

Senkiházi! *(Izgatottan járkal)* Ne sírj. Nem kell sírni... *(Sír)* Nem kell... *(Megcsókolja fia homlokát, arcát, fejét)* Édes fiam, bocsáss meg!... Bocsáss meg a te bűnös anyádnak. Bocsáss meg nekem, szerencsétlennek.

TREPLJOV

(megöleli) Ó, ha tudnád! Mindent elvesztettem. Ő nem szeret, és már írni sem tudok... odavan minden reményem...

ARKAGYINA

Ne ess kétségbe... Minden jóra fordul. Ő mindjárt elutazik, és Nyina megint megszeret. *(Letörli a fia könnyeit)* Elég. Mi máris kibékültünk.

TREPLJOV

(megcsókolja a kezét) Igen, mama.

ARKAGYINA

(gyengéden) Békülj ki vele is. Nem lesz párbaj... Ugye nem lesz?...

TREPLJOV

Jó... Csak azt ne kívánd, mama, hogy találkozzak vele. Nekem ez olyan nehéz... nem bírom...

Jön Trigorin

No, tessék... Én megyek... *(Gyorsan visszateszi a gyógyszereket a szekrénybe)* A kötést pedig most már majd megcsinálja a doktor...

TRIGORIN

(keresgél egy könyvben) 121. oldal, 11. és 12. sor... Megvan... *(Olvassa)* "Ha valaha kell majd neked az életem, csak gyere érte és vidd."

Trepljov felszedi a földről a kötést és elmegy

ARKAGYINA

(az órára tekint) Nem sokára előáll a fogat.

TRIGORIN

(magában) "Ha valaha kell majd neked az életem, csak gyere érte és vidd."

ARKAGYINA

Remélem, már mindent becsomagoltál.

TRIGORIN

(türelmetlenül) Igen, igen... *(Elgondolkozik)* Miért a szomorúság hangját hallom én e tiszta lélek hívásában, és miért szorul el ilyen fájón a szívem?... "Ha valaha kell majd neked az életem, csak gyere érte és vidd." *(Arkagyinának)* Maradjunk még egy napig!

Arkagyina tagadóan int a fejével

Maradjunk!

ARKAGYINA

Tudom, mi tart vissza, kedvesem. De uralkodj magadon. Egy kissé megmámorosodtál, józanodj ki.

TRIGORIN

Te is légy józan, légy okos és megfontolt, könyörögve kérlek, hogy mindezt az igaz barát szemével tekintsd... *(Magszorítja a kezét)* Te képes vagy áldozatokra... Légy jó barátom, és bocsáss el engem...

ARKAGYINA

(erősen felindulva) Ennyire odavagy érte?

TRIGORIN

Csábít hozzá valami! Tán éppen az, ami úgy kell nekem.

ARKAGYINA

Egy vidéki lány szerelme? Ó, de rosszul ismered magad!

TRIGORIN

Az ember néha jártában alszik, hát így vagyok én is: veled beszélek, de mintha aludnám, és őt látom álmomban... Édes és csodás ábránd kerített hatalmába... Bocsáss el...

ARKAGYINA

(remegve) Nem, nem... Én is olyan nő vagyok, mint a többi, velem nem lehet így beszélni... Ne kínozz, Borisz... Ez borzasztó...

TRIGORIN

Ha akarod, különb is lehetsz a többenél. Az álmok világába repítő gyönyörű ifjú, költői szerelem - csakis az adhat boldogságot a földön! Ilyen szerelmet még nem éreztem soha... Fiatal koromban nem értem rá, a szerkesztőségek küszöbét koptattam, a nyomorral küszködtem... És most itt van végre, megjött ez a szerelem és csábít... Hát mi értelme volna menekülni előle?

ARKAGYINA

(dühösen) Megőrültél?

TRIGORIN

Bocsáss el hát.

ARKAGYINA

Ma mind összeesküdtetek, hogy gyötörjeteek engem! *(Sír)*

TRIGORIN

(a fejéhez kap) Nem érti! Nem akarja megérteni!

ARKAGYINA

Hát csakugyan olyan öreg és csúnya vagyok, hogy már restelkedés nélkül lehet előttem más nőkről beszélni? *(Megöleli és megcsókolja)* Te megőrültél! Gyönyörűm, te csodás... Te, életem könyvének utolsó oldala! *(Letérdel)* Örömem, büszkeségem, üdvösségem... *(Átöleli a férfi térdét)* Ha csak egy órára is elhagysz, nem élem túl, megőrülök, te csodálatos, te nagyszerű, te parancsolóm!

TRIGORIN

Bejöhetnek. *(Felsegíti)*

ARKAGYINA

Nem baj, én nem szégyellem, hogy szeretlek. *(A kezét csókolgatja)* Kincsem, te hebehurgya kölyök, eszelősködni akarsz, de én nem akarom, nem engedem... *(Nevet)* Az enyém vagy... az enyém... Enyém a homlokod, a szemed, és ez a gyönyörű, selymes hajad is az enyém... Az enyém vagy te egészen! Olyan tehetséges, okos vagy! Minden mai írónál különb, te vagy Oroszország egyetlen reménye... Annyi őszinteség, egyszerűség, frissesség van benned... és egészséges

humor... Egyetlenegy vonással megrajzolod a lényegét, azt, ami jellemző akár személyre, akár tájra, a te alakjaid élnek! Téged csakis rajongással lehet olvasni! Azt hiszed, ez tömjénezés? Hízelve? No, csak nézz a szemembe... nézz!.... Hát hazudok én? Ide hallgass! Csak én tudlak értékelni igazán. Csak én mondom meg neked az igazat, te drága, te csodás... Velem jössz? Igen? Ugye, nem hagysz el?...

TRIGORIN

Nekem nincs saját akaratom... Sosem is volt saját akaratom... Bágyadt vagyok, puhány, mindig engedelmes - hát hogy tetszhet ez egy asszonynak? Vigyél, akár szállíts el innen, de ne eressz magadtól egy lépésnyire se!...

ARKAGYINA

(magában) Most már az enyém. *(Szórakozottan, mintha semmi sem történt volna)* Egyébként: ha akarsz, maradhatsz. Elmegyek én egyedül, te meg utánam jössz egy hét múlva. Csakugyan, hová sietnél?

TRIGORIN

Nem! Most már menjünk együtt.

ARKAGYINA

Ahogy akarsz. Ha együtt, hát együtt...

Szünet. Trigorin beleír valamit könyvecskéjébe

Mit írsz?

TRIGORIN

Hallottam reggel egy szép kifejezést: "Szűz fenyves..." Talán majd felhasználom. *(Nyújtózik)* Tehát utazzunk? Megint vagonok, állomások, büfék, bécsi szeletek, csevegések...

SAMRAJEV

(bejön) Van szerencsém mély sajnálattal jelenteni: a fogat előállt. Ideje már indulni, mélyen tisztelt hölgyem. A vonat két óra ötkor érkezik. Tehát legyen szíves, Irina Nyikolajevna, ne felejtse el megtudakolni: hol van most Szurdalcev színész. Él? Egészséges? Valamikor együtt iddógáltunk. A *Kirabolt postá*-ban utólérhetetlenül játszott... Emlékszem, Jeliszavetgrádban akkor veled dolgozott Izmajlov, a tragikus színész is... szintén kiváló személyiség... De siessen, mélyen tisztelt hölgyem, már csak öt perc van. Egyszer egy melodrámban összeesküvéket játszottak, és amikor hirtelen leleplezték őket, azt kellett volna mondani: "Kelepcébe estünk", Izmajlov meg azt mondta: "Kelepcébe estünk" ... *(Hahotázik)* Kelepcébe...

Mialatt beszél, Jakov a bőröndökkel bajlódik, a szobalány odaviszi Arkagyinának a kalapját, kabátját, napernyőjét, kesztyűjét; mindnyájan segítenek Arkagyinának felöltözni. Belép Polina Andrejevna, majd Szorin és Medvegyenko

POLINA ANDREJEVNA

(kis kosárral) Szilva... útravalónak... Nagyon édes. Ha majd megkíván egy kis csemegét...

ARKAGYINA

Maga olyan jó, Polina Andrejevna.

POLINA ANDREJEVNA

Isten áldja, drágám! Bocsásson meg, ha nem minden úgy sikerült... *(Sír)*

ARKAGYINA

(megöleli) Minden jó volt, minden jó volt. Nem kell sírni.

POLINA ANDREJEVNA

Elszáll felettünk az idő!

ARKAGYINA

Mit tegyünk?!

SZORIN

(galléros felöltőben, kalapban, bottal bejön a bal ajtón; áthalad a szobán) Gyerünk, húgom, el ne késsünk, végtére is. Én máris megyek, beszálok.
(El)

MEDVEGYENKO

Én meg gyalog indulok az állomásra... Ott búcsúzom el... Mindjárt ott leszek... *(El)*

ARKAGYINA

A viszontlátásra, kedvesem... Ha épségben-egészségben megérjük, a jövő nyáron megint találkozunk...

A szobalány, Jakov és a szakács kezet csókol neki

Ne felejtsetek el. *(Egy rubelt ad a szakácsnak)* Itt van egy rubel. Hármótoké.

SZAKÁCS

Alázatosan köszönjük, nagyságos asszony. Szerencsés utat! Nagyon meg vagyunk elégedve!

SAMRAJEV

Aztán szerencsétlenség néhány sorral. Isten áldja, Borisz Alekszejevics!

ARKAGYINA

Hol van Konsztantyin? Szóljatok neki, hogy indulok. El kell búcsúznunk. No, tartsatok meg jó emlékezetekben. *(Jakovnak)* Egy rubelt adtam a szakácsnak. Hármótoké.

Mindannyian elmennek jobbra. Üres a szín. A színpalak mögött zaj van, amilyen búcsúzaskor lenni szokott. A szobalány visszajön, hogy elvigye az asztalról a szilvás kosarat, aztán elmegy

TRIGORIN

(visszajön) Itt felejtettem a botomat. Azt hiszem, a teraszon maradt. *(Indul és a bal ajtónál találkozik Nyinával, aki éppen bejön)* Maga az? Már utazunk...

NYINA

Megéreztem, hogy még találkozunk. *(Felindulva)* Borisz Alekszejevics! Határozta! Visszavonhatatlanul! Eldőlt a sorsom: színésznő leszek. Holnap én már itt sem vagyok, itthagynom apámat, itthagynok mindent, új életet kezdek... Én is elutazom mint ön... Moszkvába. Ott majd találkozunk.

TRIGORIN

(szétnéz) A Szláv Bazárban szálljon meg. Rögtön adjon hírt magáról... Molcsanovka, Groholszkij ház... Sietek...

Szünet

NYINA

Még egy pillanat...

TRIGORIN

(halkan) De szép maga. Ó, micsoda boldogság arra gondolni, hogy hamarosan találkozunk.

Nyina Trigorin mellére hajol

És megint látom majd ezt a csodás szemet, ezt a kifejezhetetlen, gyönyörű, gyengéd mosolyt... ezeket a szelíd vonásokat... ezt az angyali tisztaságot... Édesem!... *(Hosszan tartó csók)*

Függöny

A harmadik és a negyedik felvonás között két év telik el

NEGYEDIK FELVONÁS

Szorin házának egyik szalonja, melyet Konsztantyin Trepljov dolgozószobává alakított át. Balra és jobbra ajtók nyílnak a belső termekbe. Szemközt üveges ajtó szolgál a teraszra. A szokásos szalonbútoron kívül a jobb sarokban íróasztal, a bal ajtónál ottomán, könyvszekrény áll. Az ablakpárkányon, a székeken könyvek. Este van. Egy burás lámpa ég. Félhomály. Hallani lehet, ahogy zúgnak a fák, és üvölt a szél a kürtőkben. Az éjjeliőr kerepel. Medvegyenko és Mása bejön

MÁSA

(kiált) Konsztantyin Gavrilics! Konsztantyin Gavrilics! *(Szétnéz)* Nincs senki. Az öreg minden pillanatban azt kérdezi, hol van Kosztya, hol van Kosztya... Élni se tud nélküle...

MEDVEGYENKO

Fél a magánytól. *(Füfel)* De szörnyű idő! Már második napja.

MÁSA

(felszítja a lámpa lángját) Óriási hullámok vannak a tavon.

MEDVEGYENKO

Sötét a kert. Szólni kellett volna, hogy bontsák le a kertben azt a színpadot. Ott áll csupaszon, csúnyán, akár egy csontváz, és a szél csak úgy csapkodja a függönyét. Amikor az este elhaladtam mellette, úgy rémlett, hogy sír rajta valaki.

MÁSA

Ugyan már...

Szünet

MEDVEGYENKO

Menjünk haza, Mása.

MÁSA

(tagadóan rázza a fejét) Én itt maradok éjszakára.

MEDVEGYENKO

(könyörögve) Menjünk haza, Mása! Biztosan éhes már a gyerek.

MÁSA

Szamárság. Majd megszoptatja Matrjona.

Szünet

MEDVEGYENKO

Sajnálom szegényt. Már harmadik éjszaka anya nélkül...

MÁSA

De unalmas lettél. Ezelőtt legalább el-elfilozofálgattál, de most örökké csak a gyerek, gyerünk haza, gyerünk haza - egyebet nem is hall tőled az ember.

MEDVEGYENKO

Menjünk haza, Mása!

MÁSA

Menj magad!

MEDVEGYENKO

Nem ad lovat az apád.

MÁSA

De ad. Kérj, akkor ad.

MEDVEGYENKO

Kérek is, hátha ad. Egyszóval te holnap jössz.

MÁSA

(tubákot szagol) Jó, holnap. Hagyj már békét...

Bejön Trepljov és Polina Andrejevna. Trepljov párnát és takarót, Polina Andrejevna meg egyéb ágyneműt hoz; leteszik az ottománra, aztán Trepljov az asztalához megy és leül

Minek ez, mama?

POLINA ANDREJEVNA

Pjotr Nyikolajevics azt kérte, hogy Kosztyánál vessünk ágyat neki.

MÁSA

Majd én... *(Megágyaz)*

POLINA ANDREJEVNA

(felsóhajt) Olyan már az öreg, mint a gyermek... *(Odamegy az íróasztalhoz, rákönyököl, és egy kéziratot bámul; szünet)*

MEDVEGYENKO

No, akkor én indulok. Isten veled Mása. *(Kezet csókol a feleségének)* Isten áldja, mamácska. *(Kezet akar csókolni anyósának is)*

POLINA ANDREJEVNA

(bosszúsan) Na! Eredj isten hírével!

MEDVEGYENKO

Isten áldja, Konsztantyin Gavrilics.

Trepljov szóltanul kezet nyújt neki; Medvegyenko el

POLINA ANDREJEVNA

(a kéziratot nézi) Senki se gondolta, nem is sejtette volna, hogy igazi író válik magából, Kosztya. És lám, hál' istennek, még pénzt is küldözgetnek a folyóiratok. *(Egyik kezével megsimítja Konsztantyin haját)* És milyen szép férfi lett... Édes jó Kosztya, legyen egy kicsit kedvesebb az én Masenykámhoz!...

MÁSA

(ágyaz) Hagyd békében, mama.

POLINA ANDREJEVNA

(Trepljovnak) Nagyon aranyos asszonyka. *(Szünet)* A nőnek nem kell egyéb, Kosztya, csak az, hogy gyöngéden nézzen rá a férfi. Magamról tudom.

Trepljov feláll az asztal mellől, és szóltanul kimegy

MÁSA

No látod, felbosszantottad. Mért kell folyton nyaggatnod?!

POLINA ANDREJEVNA

Sajnállok, Masenyka.

MÁSA

Sokat érek veled!

POLINA ANDREJEVNA

Úgy fáj a szívem miattad. Hisz mindent látok, mindent értek.

MÁSA

Ostobaság az egész. Reménytelen szerelem! Ilyen csak a regényekben van. Szamárság. Csak nem kell elhagynia magát az embernek, szüntelenül lesni és várni a sült galambot... Ha egyszer befészkelte magát a szívébe a szerelem, ki kell tépni belőle. A minap megígérték, hogy más járásba helyezik át a férjemet. Átköltözünk oda, és mindent elfelejték... gyökerestül kitépem a szívemből.

Két szobával arrébb mélabús keringőt játszanak

POLINA ANDREJEVNA

Kosztya játszik. Tehát megint szomorú.

MÁSA

(nesztelenül perdül kettőt-hármat a keringő dallamára) Az a fő, mama, hogy ne

legyen a szemem előtt. Csak helyezték át az én Szemjonomat, higgye el, ott majd egy hónap múlva elfelejtem. Szamárság az egész.

Kinyílik a bal ajtó, Dorn és Medvegyenko tolószékben begurítja Szorint

MEDVEGYENKO

Most már hatan vagyunk otthon. Egy pud liszt meg hetven kopejka.

DORN

Ez itt a bökkenő.

MEDVEGYENKO

Maga könnyen nevet. Annyi a pénze, mint a szemét.

DORN

Pénzem? Harmincévi szüntelen gyakorlattal - amikor éjt nappallá téve robotoltam - csupán kétezret sikerült összekuporgatnom, de nemrég azt is feléltem külföldön. Nincs nekem semmim se!

MÁSA

(férjéhez) Nem mentél haza?

MEDVEGYENKO

(bűnbánóan) Hát hogy? Ha nem adnak kocsit!

MÁSA

(keserű bosszúsággal, halkán) Tisztulj a szemem elől!

A szék a szoba bal felében áll meg; Polina Andrejevna, Mása, Dorn melléje ülnek; Medvegyenko szomorúan eloldalog

DORN

De hogy megváltozott itt minden! Dolgozószobát csináltak a szalonból.

MÁSA

Konsztantyin Gavrilics kényelmesebben tud itt dolgozni. Amikor jólesik, kimehet a kertbe, és ott gondolkozhat.

Az éjjeliőr kereplése hallik

SZORIN

Hol a húgom?

DORN

Az állomásra hajtatott, Trigorin elé. Mindjárt itt lesz.

SZORIN

Súlyos lehet az állapotom, ha szükségesnek tartották, hogy lehívják a húgomat. *(Némi hallgatás után)* És az a furcsa, hogy bár súlyos az állapotom, mégsem kapok semmiféle orvosságot.

DORN

Hát mit akar? Valériáncseppeket? Vagy szódát? Kinint?

SZORIN

No, kezdődik a filozófia. Ó, micsoda istenverése! *(Fejével az ottománra int)* Nekem vetették meg?

POLINA ANDREJEVNA

Magának, Pjotr Nyikolajevics.

SZORIN

Köszönöm.

DORN

(dúdol) "Hold úszik az éji égen..."

SZORIN

Regénytémát akarok adni Kosztyának. Ez lesz a címe: "Az ember, aki akart." *"L'homme, qui a voulu."* Fiatalkoromban irodalmár akartam lenni - de nem lettem; szépen akartam beszélni - és förtelmesen beszéltem. *(Magát gúnyolja)* "...és kész, meg miegymás, végtére is, izé...", az összefoglalásnak se vége, se hossza, pedig már kiver a verejték; meg akartam nősülni - és nem nősültem meg; mindig városban akartam élni - és falun fejezem be az életemet, és kész.

DORN

Valóságos államtanácsos akartam lenni - és az lettem.

SZORIN

(nevet) Erre nem törekedtem. Magától esett így.

DORN

Ismerje be: hatvankét éves korában elégedetlenkedni az élettel - ez nem valami nagy lélekre vall.

SZORIN

Ej, de makacs! Értse meg, élni szeretnék.

DORN

Ez könnyelműség. A természet törvényei szerint minden életnek vége szakad egyszer.

SZORIN

Így gondolkozik a jóllakott ember. Maga jóllakott, így hát közömbös az étellel szemben. Magának mindegy a halál. De magának is szörnyű lesz.

DORN

A halálfélelem - állati félelem... El kell fojtani. Tudatosan csak azok félnek a haláltól, akik hisznek az örök életben: azok rettegenek bűneiktől. Maga pedig először is nem hisz, másodszor - miféle bűne van magának? Huszonöt évet szolgált a törvényszéken - ennyi az egyetlen.

SZORIN

(nevet) Huszonnyolcat...

Bejön Trepljov, leül Szorin lábánál egy zsámolyra. Mása egész idő alatt le sem veszi róla a szemét

DORN

Zavarjuk a munkájában Konsztantyin Gavrilovicsot.

TREPLJOV

Nem, dehogy.

Szünet

MEDVEGYENKO

Hadd kérdezzem meg, doktor úr, melyik külföldi város tetszett önnek a legjobban?

DORN

Genova.

TREPLJOV

Miért éppen Genova?

DORN

Nagyszerű az az utcai tömeg. Ha este kimegy az ember a szállodából, az egész utcát elárasztják az emberek. Aztán minden cél nélkül járkálsz a tömegben ide-oda, cikkcakkban, az ő életét éled, egybeolvadsz vele lelkiileg, és kezded hinni, hogy valóban lehetséges az a világlélek, amelyet valamikor Nyina Zarecsnaja játszott a maga darabjában. Igaz, hol van Zarecsnaja? Merre van és hogy van?

TREPLJOV

Biztosan egészséges.

DORN

Azt hallottam, egészen különleges életsora volt. Így van?

TREPLJOV

Hosszú história ez, doktor úr.

DORN

Hát csak röviden.

Szünet

TREPLJOV

Megszökött hazulról és összeállt Trigorinnal. Ezt tudja?

DORN

Tudom.

TREPLJOV

Gyermeke is volt, de meghalt. Trigorin elhidegült tőle, és visszatért régi szerelmeihez, ahogy várható is volt. Egyébként sohasem hagyta el a régieket sem, de amilyen jellemtelen, kimódolta, hogy itt is volt, meg ott is. Amennyire megállapíthattam abból, amit hallottam: Nyina egyéni élete nem valami tökéletesre sikerült.

DORN

És a színház?

TREPLJOV

Azt hiszem, az még kevésbé. Moszkva környékén egy nyári színházban kezdte, aztán vidékre került. Akkoriban állandóan rajta tartottam a szemem egy ideig - ahová ő, oda én is. Mindig nagy szerepekre vállalkozott, de durván, ízléstelenül, ripacsos gesztusokkal játszott, üvöltözött. Voltak pillanatai, amikor tehetségesen rikoltzott, tehetségesen haldoklott, de ezek csak pillanatok voltak.

DORN

Tehát mégiscsak van tehetsége?

TREPLJOV

Nehéz ezt eldönteni. Bizonyára van. Én láttam, de ő látni sem akart engem, és a cselédje se engedett be a szállodai szobájába. Én megértettem a lelkiállapotát, és nem erőltettem a találkozást. *(Szünet)* Mit mondjak még? Később, amikor hazajöttem, több levelet is kaptam tőle. Okos, meleg, érdekes leveleket. Nem panaszkodott, de éreztem, hogy nagyon boldogtalan; ahány sor, megannyi feszült, beteg ideg... Egy kissé a képzelete zilált lett. Sirálynak írta alá magát. A *Sellő*-ben^[6] azt mondja a molnár, hogy ő holló, hát ő is így ismételte folyton, hogy ő sirály. Most itt van.

DORN

Hogyhogy itt van?

TREPLJOV

A városban, a fogadóban. Már öt napja ott lakik, egy szobában. Fel akartam keresni, de nem fogad senkit. Marja Iljinyicsna is hiába próbálta. Szemjon Szemjonovics azt állítja, hogy tegnap ebéd után látta a mezőn, két versztányira innen.

MEDVEGYENKO

Igen, láttam. Arra, a város felé ment. Köszöntem neki, megkérdeztem, miért nem látogat el hozzánk. Azt mondta, eljön.

TREPLJOV

Nem jön. *(Szünet)* Apja és mostohája hallani sem akar róla. Mindenüvé öröket állítottak, hogy ne engedjék az udvarház közelébe. *(Az orvossal az íróasztalhoz megy)* Olyan könnyű filozófusnak lenni, doktor úr, papíron, és olyan nehéz az életben!

SZORIN

Bűbajos lány volt.

DORN

Tessék?

SZORIN

Mondom, bűbajos lány volt. Szorin valóságos államtanácsos egy ideig szerelmes is volt belé.

DORN

Vén szoknyavadász.

Samrajev nevetése hallatszik

POLINA ANDREJEVNA

Úgy látszik, megjöttek az állomásról.

TREPLJOV

Igen, hallom a mama hangját.

Bejön Arkagyina, Trigorin, utánuk Samrajev

SAMRAJEV

(belép) Mi mindnyájan öregsünk, mélyen tisztelt hölgyem, megvisel bennünket az idő szele, ön meg még mindig fiatal... Világos blúz, elevenség, kellem...

ARKAGYINA

Már megint meg akar verni a szemével, maga utálatos ember!

TRIGORIN

(Szorinnak) Jó estét, Pjotr Nyikolajevics! Maga mindig betegeskedik? Ez nincs rendjén! (Meglátja Mását, boldogan) Marija Iljinyicsna!

MÁSA

Megismer? (Kezet szorít vele)

TRIGORIN

Férjhez ment?

MÁSA

Már régen.

TRIGORIN

Boldogok? (Köszönti Dornt és Medvegyenkót, aztán tétován odamegy Trepljovhoz) Irina Nyikolajevna azt mondta, hogy ön már elfelejtette, ami régen volt, és már nem haragszik.

Trepljov kezet nyújt neki

ARKAGYINA

(a fiának) Borisz Alekszejevics elhozta ezt a folyóiratot, benne van az új elbeszélése.

TREPLJOV

(átveszi a könyvet, Trigorinnak) Köszönöm, nagyon kedves. (Leülnek)

TRIGORIN

Üdvözlötüket küldik a tisztelői... Pétervárott és Moszkvában sokan érdeklődnek maga iránt, és állandóan kérdezősködnek: milyen ember, hány éves, barna-e vagy szőke. Valahogyan mindenki azt hiszi, hogy már nem fiatal. És senki sem ismeri az igazi nevét, mert álnéven ír. Olyan titokzatos, mint a Vasálarcos.

TREPLJOV

Hosszú időre jött?

TRIGORIN

Nem, már holnap indulni akarok Moszkvába. Mennem kell. Sietek befejezni egy regényt, és azt is megígértem, hogy adok valamit egy gyűjteménybe. Egyszóval - a régi nóta.

Mialatt beszélgetnek, Arkagyina és Polina Andrejevna a szoba közepére állítja és szétnyitja a játékasztalt; Samrajev gyertyákat gyújt és székeket visz oda. A szekrényből lottójátékot vesznek elő

Nem valami kedvesen fogad az időjárás. Kegyetlen szél fúj. Holnap reggel, ha

elcsitul, kimegyek a tóra horgászni. Egyúttal megnézem a kertet, és azt a helyet is, ahol - emlékszik? - a maga darabját játszották. Már megérett bennem egy elbeszélés ötlete, csak a cselekmény színhelyét kell felújítanom emlékezetemben.

MÁSA

(apjának) Papa! Adj fogatot a férjemnek. Haza kell mennie.

SAMRAJEV

(csúfolva) Fogatot... haza... *(Szigorúan)* Magad is láthattad: az imént küldtem az állomásra. Nem hajszolhatom agyon a lovakat.

MÁSA

De hát van még más lovad is... *(Látja, hogy apja hallgat; legyint)* Falra borsó...

MEDVEGYENKO

Majd gyalog megyek, Mása... Igazán...

POLINA ANDREJEVNA

(sóhajt) Gyalog, ilyen időben... *(A játékasztalhoz ül)* Tessék, uraim.

MEDVEGYENKO

Hat verszta az egész... Isten áldjon... *(Kezet csókol feleségének)* Isten áldja, mama.

Anyósa kelletlenül csókra nyújtja kezét

Én senkit se zavarnék, de a kisgyermek... *(Meghajol mindenkinek)* Isten áldja...
(Bűnbánó járással el)

SAMRAJEV

Biztosan hazaér. Nem generális.

POLINA ANDREJEVNA

(az asztalra koppant) Tessék, hölgyeim és uraim. Ne fecséreljük az időt, mert mindjárt szólnak, hogy kész a vacsora.

Samrajev, Mása és Dorn az asztalhoz ülnek

ARKAGYINA

(Trigorinnak) Ha jönnek a hosszú őszi esték, itt mindig lottót játszanak. Nézze csak: ez az a régi lottó, amellyel még megboldogult édesanyánk játszott velünk gyermekkorunkban. Nem játszana velünk egy partit vacsoráig? *(Trigorinnal az asztal mellé ül)* Unalmas játék, de ha megszokja az ember, hagyján. *(Kinek-kinek három lapot oszt)*

TREPLJOV

(a folyóiratot lapozgatja) A saját regényét elolvasta, de az enyémet fel se vágta.

(Leereszti a folyóiratot az íróasztalra, aztán a bal ajtó felé indul, amikor anyja mellett elhalad, megcsókolja a fejét)

ARKAGYINA

Hát te, Kosztya?

TREPLJOV

Bocsáss meg, nincs kedvem... Sétálok egyet *(El)*

ARKAGYINA

Tíz kopejka a tét. Tegyen helyettem, doktor úr.

DORN

Igenis.

MÁSA

Mindenki tett? Én kezdem... Huszonkettő!

ARKAGYINA

Megvan.

MÁSA

Három!...

DORN

Igen.

MÁSA

Hármat tett? Nyolc! Nyolcvanegy! Tíz!

SAMRAJEV

Ne siess.

ARKAGYINA

Hogy fogadtak engem Harkovban, uramjézus, még most is szédülök belé!

MÁSA

Harmincnégy!

A színpal mögül mélabús keringő hallatszik

ARKAGYINA

Ünnepeltek az egyetemisták... Három kosár, két koszorú meg ez... *(Levesz a melléről egy brosstűt, és az asztalra dobja)*

SAMRAJEV

Hát igen, ez már valami!...

MÁSA

Ötven!

DORN

Kereken ötven?

ARKAGYINA

Csodálatos ruha volt rajtam... Akárhogy is, öltözködni jól tudok.

POLINA ANDREJEVNA

Kosztya játszik. Búsul szegény.

SAMRAJEV

Az újságok nagyon szidják.

MÁSA

Hetvenhét!

ARKAGYINA

Szereti magára vonni a figyelmet.

TRIGORIN

Nem sikerült neki. Sehoggy sem találja meg az igazi hangját. Van benne valami furcsa, meghatározhatatlan, ami néha már a lázálomhoz hasonlít. Egyetlenegy élő alakja sincs.

MÁSA

Tizenegy!

ARKAGYINA

(Szorinra tekint) Unatkozol, Petrusa? *(Szünet)* Alszik.

DORN

Alszik a valóságos államtanácsos úr.

MÁSA

Hét! Kilencven!

TRIGORIN

Ha én ebben az udvarházban élhetnék, ennél a tónál, dehogyis írnék! Leküzdéném magamban ezt a szenvedélyt, és csakis horgásznék!

MÁSA

Huszonyolc!

TRIGORIN

Sügért vagy durbincsot fogni - micsoda élvezet!

DORN

Én pedig hiszek Konsztantyin Gavrilicsban. Van benne valami! Van benne valami! Képekben gondolkozik, színesek, találóak az elbeszélései, én nagyon átérzem őket. Csak az a kár, hogy nem lát maga előtt határozott feladatot. Benyomást kelt az emberben, de semmi mást, márpedig a pusztá benyomással nem érünk messzire. Örül, Irina Nyikolajevna, hogy író a fia?

ARKAGYINA

Képzelve el, én még nem is olvastam. Sosem érek rá.

MÁSA

Huszonhat!

Trepljov csendesen bejön és leül az asztalához

SAMRAJEV

(Trigorinnak) Nálunk maradt valamije, Borisz Alekszejevics.

TRIGORIN

Micsoda?

SAMRAJEV

Amikor Konsztantyin Gavrilics lelőtte azt a sirályt, ön megbízott, hogy tömessem ki.

TRIGORIN

Nem emlékszem rá. *(Elgondolkozik)* Nem emlékszem.

MÁSA

Hatvanhat! Egy!

TREPLJOV

(kitárja az ablakot, hallgatózik) De sötét van! Nem értem, miért vagyok ilyen nyugtalan.

ARKAGYINA

Csukd be az ablakot, Kosztya! Huzat van.

Trepljov becsukja az ablakot

MÁSA

Nyolcvannyolc!

TRIGORIN

Enyém a parti, hölgyeim és uraim.

ARKAGYINA

(vidáman) Bravó, bravó!

SAMRAJEV

Bravó!

ARKAGYINA

Ennek az embernek mindig és mindenben szerencséje van. *(Feláll)* Most pedig menjünk és együnk valamit. Híres vendégünk ma még nem is ebédelt. Vacsora után majd folytatjuk. *(Fiának)* Hagyd azt a kéziratot, Kosztya, menjünk vacsorázni.

TREPLJOV

Nem, mama, én már jóllaktam...

ARKAGYINA

Te tudod. *(Költőgeti Szorint)* Petrusa! Gyere vacsorázni! *(Karon fogja Samrajevet)* Elmondom magának, hogyan fogadtak engem Harkovban...

Polina Andrejevna eloltja a gyertyákat az asztalon, aztán Dornnal együtt odagurítja a toloszéket. Mindnyájan elmennek balra; csak Trepljov marad a színen, az íróasztalnál

TREPLJOV

(írni készül; átfut azon, amit már leírt) Olyan sokat beszéltem az új formákról, és most azt érzem, apránként a rutinba süllyedek. *(Olvassa)* "A kerítésen azt harsogta a plakát... Sötét haj koszorúzta sápadt arc..." Harsogta, koszorúzta... Közönséges fordulat. *(Kihúzza)* Azzal kezdem, hogy a hőst az eső zuhogása ébresztette fel, a többit meg kihúzom. A holdvilágos este leírása hosszadalmas és mesterkélte. Trigorin kidolgozta, hogy kell, mint kell; neki könnyű... Nála megcsillan egy eltörött üveg nyaka a gáton, ott feketéllik a malomkerék árnyéka - és máris kész a holdas éj. Nálam meg: repeső fény, halkan sziporkázó csillagok, távoli zongorahang, amely elhal a csendes, illatos levegőben... Ez kínos. *(Szünet)* Igen, mindinkább arra a meggyőződésre jutok: nem az új vagy a régi forma a fontos, hanem az, hogy írjon az ember, ne törődjön semmiféle formával, csak írjon, mert szabadon árad a lelkéből az írni való.

Valaki kopog az asztalhoz legközelebb eső ablakon

Mi az? *(Kinéz az ablakon)* Semmit se látok... *(Kinyitja az üveges ajtót, és kinéz a*

kertbe) Valaki lefutott a lépcsőn. *(Kiált)* Ki az? *(Kimegy, hallani lehet, ahogy végigsiet a teraszon; fél perc múlva visszajön Nyina Zarecsnajával)* Nyina! Nyina!

Nyina Trepljov mellére hajtja a fejét, és fojtottan zokog

(Meghatottan) Nyina! Nyina! Maga az... maga... Szinte előre éreztem, egész nap szörnyen vergődtem. *(Leveszi Nyina kalapját és köpenyét)* Ó, az én drágám, gyönyörűm, csakhogy itt van! Nem sírunk, ugye, nem sírunk...

NYINA

Itt van valaki.

TREPLJOV

Nincs. Senki.

NYINA

Zárja be az ajtót, különben bejönnek.

TREPLJOV

Nem jön be senki.

NYINA

Tudom, hogy itt van Irina Nyikolajevna. Zárja be az ajtót...

TREPLJOV

(bezárja az ajtót kulcsra, odamegy a bal ajtóhoz) Ezen nincs zár. Ideállítok egy karosszéket. *(Az ajtó elé állít egy karosszéket)* Ne féljen, nem jön be senki.

NYINA

(merően az arcába néz) Hadd nézzem! *(Szétnéz)* Meleg van, kellemes... Akkor szalon volt itt. Nagyon megváltoztam?

TREPLJOV

Igen... Lefogyott, nagyobb lett a szeme. Nyina! Olyan furcsa, hogy most látom magát. Miért nem engedett magához? És miért nem jött mindeddig? Tudom, hogy itt lakik már csaknem egy hete... Én mindennap jártam magához többször is; mint egy koldus ácsorogtam az ablaka alatt.

NYINA

Féltem, hogy meggyűlölt. Minden éjjel azt álmodom, hogy csak néz-néz és nem ismer meg. Ó, ha tudná! Mióta megjöttem, hányszor jártam itt... a tónál. Hányszor voltam itt a házuknál, de nem mertem bejönni. Ülünk le. *(Leülnek)* Ülünk le és beszéljünk, beszéljünk. Jó itt, meleg van... kényelem... Hallja, hogy fúj a szél? Turgenyev azt írja egy helyütt: "De jó azoknak, akik otthon ülnek ilyen éjszaka, fedél alatt, akiknek van meleg zugolyuk." Én sirály vagyok... Nem, nem ezt

akartam mondani. *(Homlokát dörzsöli)* Hanem mit is? Igen... Turgenyev... "És segítsen meg az úristen minden hajléktalan vándort..." Nem, semmi! *(Zokog)*

TREPLJOV

Nyina! Már megint, Nyina!

NYINA

Semmi, semmi, csak megkönnyebbülök tőle... Már két éve nem sírtam. Tegnap késő este eljöttem megnézni, megvan-e még a színházunk a kertben. Hát még mindig ott áll. Két év óta először sírva fakadtam, és megkönnyebbültem, derűsebb lett a lelkem. Látja, már nem sírok. *(Mefogja Trepljov kezét)* Tehát maga író lett... Maga író, én meg színésznő... Mind a ketten belekerültünk az élet körforgásába... Azelőtt boldogan éltem, mint a gyermek - reggel dalolva ébredtem; szerettem magát, dicsőségről ábrándoztam, és most? Holnap reggel, korán reggel Jelecbe utazom - harmadik osztályon... muzsikok közt, Jelecben meg művelt kereskedők fognak zaklatni kedveskedéseikkel. De durva ez az élet!

TREPLJOV

Miért Jelecbe?

NYINA

Oda szerződtem egész télre. Ideje odautaznom.

TREPLJOV

Én átkoztam, gyűlöltem magát, Nyina, eltéptem a leveleit, fényképeit, de minden pillanatban tudtam, hogy a lelkem örökre magához van láncolva. Nem bírom kivetni a szívemből, Nyina. Amióta elvesztettem, és amióta megjelenetnek a munkáim, elviselhetetlen számomra az élet - szenvedek... Hirtelen félbeszakadt az ifjúságom, és úgy rémlik, mintha már kilencven évet éltem volna ezen a földön. Hívom magát, megcsókolom a lába nyomát; bármerre nézek is, mindenütt a maga arcát látom, ezt a gyöngéd mosolyt, amely beragyogta életem legszebb éveit...

NYINA

(félre, zavartan) Miért beszél így, miért beszél így?

TREPLJOV

Egyedül vagyok, nem melegít senkinek a szerelme, fázom, akárha a föld alatt élnék, bármit írok is, mind száraz, fásult és komor. Maradjon itt, Nyina, könyörgök, vagy engedje meg, hogy magával menjek!

Nyina gyorsan felteszi kalapját, és felveszi köpenyét

Nyina! Miért? Az istenért, Nyina... *(Nézi, ahogy öltözik, szünet)*

NYINA

Itt áll a fogatom a kertajtónál. Ne kísérvjen ki, majd magam megyek...

(Könnyezik) Adjon vizet...

TREPLJOV

(inni ad) Most hová megy?

NYINA

A városba *(Szünet)* Irina Nyikolajevna itt van?

TREPLJOV

Itt... Csütörtökön rosszul volt a bácsi, sürgönyöztünk neki, hogy jöjjön.

NYINA

Miért mondta, hogy megcsókolja a lábam nyomát? Hisz engem meg kellene ölni.

(Az asztalra hajtja a fejét) Úgy elgyötrődtem! Pihenni kéne... pihenni. *(Felemeli fejét)* Én sirály vagyok... De nem! Színésznő vagyok. No, igen! *(Meghallja Arkagyina és Trigorin nevetését, fülel, aztán a bal ajtóhoz szalad, és bekukucskál a kulcslyukon)* Ő is itt van... *(Visszamegy Trepljovhoz)* Hát igen... Jól van, no...

Igen... Ő nem hitt a színházban, mindig kinevette az ábrándjaimat, úgyhogy lassanként én is elvesztettem a hitemet és a bátorságomat... Aztán jöttek a szerelem gondjai, a féltékenység, az örökös remegés a kicsiért... Kicsinyes lettem, jelentéktelen, értelmetlenül játszottam... Nem tudtam, hova tegyem a kezemet, nem tudtam állni a színpadon, nem voltam ura a hangomnak. Maga nem tudja megérteni, milyen állapot, amikor a színész érzi, hogy förtelmesen játszik. Én sirály vagyok. Nem, nem az... Emlékszik, lelőtte azt a sirályt? Véletlenül jött egy ember, meglátta és unalmában elpusztította... Egy kis elbeszélés témája... De nem erről van szó... *(Megdörzsöli a homlokát)* Mit is akartam?... A színházról beszéltem. Most már nem úgy vagyok vele... Most már igazi színésznő vagyok, élvezettel, elragadtatással játszom, megmámorosodom a színpadon, és csodaszépnek érzem magam. És most, amióta itt lakom, folyton csak járkálok, barangolok, gondolkodom, gondolkodom, és érzem, hogy napról napra gyarapszik a lelkierőm... És most már tudom, értem, Kosztya, hogy a mi pályánkon - mindegy: akár a színpadon játszunk, akár írunk - nem a hírnév, nem a ragyogás a fő, nem az, amiről én ábrándozom, hanem az, hogy tudjunk túrni. Tudd viselni a keresztedet, és higgy! Én hiszek, és már nem fáj úgy, és ha hivatásomra gondolok, már nem félek az élettől.

TREPLJOV

(szomorúan) Maga megtalálta a maga útját, maga tudja, merre tart, de én még mindig a lázálmok és képek káoszában kóválygok, és nem tudom, minek és kinek kell ez az egész. Én nem hiszek, és nem tudom, mi a hivatásom.

NYINA

(fülel) Pszt... Megyek. Isten áldja. Ha nagy színésznő leszek, jöjjön el, és nézzen

meg. Megígéri? *(Kezet szorít vele)* Már későre jár. Alig állok a lábamon... Kimerültem, éhes vagyok.

TREPLJOV

Maradjon itt, adok vacsorát...

NYINA

Nem, nem... Ne kísérjen ki, majd magam megyek... Itt a kocsim közel... Tehát magával hozta Trigorint? No, mindegy. Ha találkozik vele, ne szóljon neki semmit... Én szeretem Trigorint. Még erősebben szeretem, mint azelőtt... Téma egy kis elbeszéléshez... Szeretem, szenvedélyesen szeretem, kétségbeesetten szeretem. De jó volt azelőtt, Kosztya! Emlékszik? Milyen boldog, meleg, derűs volt az élet, és micsoda érzések - gyönyörű, harmatgyenge virághoz hasonló érzések!... Emlékszik?... *(Szaval)* "Emberek, oroszánok, sasok és foglyok, agancsos szarvasok, libák, pókok és vizek lakói: néma halak, tengeri csillagok és mindazok, amiket szemmel nem lehetett látni - egyszerűen minden élet, minden élet, minden élet befejezte szomorú körforgását és kihuny... Évszázadok ezrei óta egyetlen élőlényt sem hord már hátán a föld, és ez a szegény hold hiába gyűjtja meg mécsesét. A darvak nem ébrednek már nagy krúgatással a réten, a cserebogár sem zúg a hársligetekben." *(Hevesen megöleli Trepljovot, és kiszalad az üveges ajtón)*

TREPLJOV

(szünet után) Nem volna jó, ha valaki meglátná a kertben, és aztán megmondaná a mamának. Ez biztosan elkészerítené a mamát... *(Két perc alatt szótlánul széttépi, aztán az asztal alá dobja minden kéziratát, majd kinyitja a jobb ajtót és el)*

DORN

(próbálja kinyitni a bal ajtót) Furcsa. Mintha bezárták volna ezt az ajtót... *(Bejön és helyére tolja a karosszéket)* Akadályverseny.

Bejön Arkagyina, Polina Andrejevna, utánuk Jakov palackokkal, és Mása, majd Samrajev és Trigorin

ARKAGYINA

A vörös bort meg Borisz Alekszejevics sörét ide tegye az asztalra. Játsszunk és iddogálunk. Üljenek le, hölgyeim és uraim.

POLINA ANDREJEVNA

(Jakovnak) Hozd mindjárt a teát is. *(Meggyújtja a gyertyákat, és leül a játékasztalhoz)*

SAMRAJEV

(a szekrényhez vezeti Trigorint) No, ez az, amiről az imént beszéltem... *(Kiveszi a szekrényből a kitömött sirályt)* Ön rendelte.

TRIGORIN

(a sirályt nézi) Nem emlékszem! (*Gondolkozik*) Nem emlékszem!

Jobbról a színpal mögött lövés; mind összerezzenek

ARKAGYINA

(*rémülten*) Mi ez?

DORN

Semmi. Bizonyára az én úti gyógyszeráramban pukkant szét valami. Ne nyugtalanodjék. (*A jobb ajtón kimegy, és egy félperc múlva visszajön*) Úgy is van. Szétrobbant egy éteres üveg. (*Dúdol*) "Meggúvölve újra itt állok előttem..."

ARKAGYINA

(*az asztalhoz ülve*) Tyű, de megijedtem. Az jutott eszembe, amikor... (*Tenyérébe rejti arcát*) Elsötétült előttem a világ...

DORN

(*a folyóiratot lapozgatva Trigorinnak*) Két hónappal ezelőtt egy cikket közöltek ebben... levelet Amerikából, és meg akartam kérni, hogy csak úgy mellékesen... (*Átfogja Trigorin derekát, és a rivaldához vezet*) mivel engem nagyon érdekel ez a kérdés... (*Hangját letompítva, halkan*) Vigye el innen valahova Irina Nyikolajevná. Arról van szó, hogy Konsztantyin Gavrilovics föbe lőtte magát...

Függöny

(1896)

JEGYZETEK

[1] Az ízlésekről vagy jót, vagy semmit. Két latin szólásmondás keveréke: "Az ízlésekről nem lehet vitatkozni" és "A halottakról jót vagy semmit."

[2] Első számú amorózója (színházi szerepkör)

[3] Ahogy kell

[4] Gogol Az örült naplója című elbeszélésének a hőse

[5] Argosz királya, a trójai háborúban a görögök egyik vezére

[6] Dargomizsszkij operája

